

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre ..... 24 korona.
Egy hónapra ..... 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre ..... 28 korona.
Egy hónapra ..... 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-hasábos petit sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

Nyilttér sora 40 fillér

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 857.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.

József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1903.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
Staubert József.

Péntek, október 23.

Mai számunk főbb közleményei:

Vezércikk: Marik és Szelléné.
Beck báró nyilatkozata a magyar katonai kérdésekről.
A válság legnehezebb napja.
Az aradi nőipariskola reformja.
Porzolt Kálmán Araden.
Szellénét letartóztatták.
Az aradi püspök ünneplői.
Három állás — százegy pályázó.
A hamis végrendelet.
Tárcsa: A veréb. Irta: Lőrinczy György.
Csarnok: A cigány. Irta: Várkonyi Dezső.

Marik és Szelléné.

Arad, október 22

Néhány héttel ezelőtt történt, hogy Marik János meggyilkolt orvul egy embert, akinek adósa volt. Előre megfontolva, fegyvert vett magához, kiment hitelezője elé a medgyes-egyházai vasutállomáshoz, hogy lebeszélje az aznapra kitűzött árverezésről. Mivel azonban az öreg pénz-sóvár nem engedett, tehát Marik a magával hozott forgópisztolylyal hátulról agyonlőtte őt.

Az aradi ügyészség úgy mérte az igazságot a teljes beismerésben levő medgyes-egyházai gyilkosnak, hogy egyszerűen szabadlábon hagyta . . .

Ma újra dolga akadt az aradi ügyészségnek:

Van a mi városunkban egy elátkozott ház. Könny és kétségbeesés tapad falának minden kövéhez. Egész családok nyomora,

pusztulása alkotja meg e ház történetét; vér, átok, gyűlölet és megsemmisülés fűződik benne minden szögletéhez. Ez a ház egy hóhér najléka volt.

Evtizedeken keresztül Szelle József vampirja volt e városnak. Hirhedett hatalmával szemben tehetetlen volt a rendőség, az ügyészség, az ügyvédi kamara, és minden hatóság, mely üldözni tartozik a gonoszra. Keze elért a legmagasabb bíróság szentélyébe, s bevitte oda a maga külön szabadalmát: a kormányozható igazságot.

Ez a lap és ez a rovat szabadította meg Szelle Józseftől Aradot.

Rólunk tehát, mikor óvást emelünk egy igaztalan bírói eljárás ellen, mely ma börtönbe hurcolta Szelle József nejét, rólunk nem fogja feltételezni senki, hogy elfogultság, vagy rokonszenv él bennünk ama név iránt, melyet szörnyűségebbnek tartottunk a pestisnél, undorítóbbnak a hullák körül ólálkodó hiénánál.

Szelle Józsefnét csalárd bukásban való bűnrészeség miatt pár évvel ezelőtt vád alá helyezték. A vizsgálat folyik ellene, anélkül, hogy mindeddig beigazolódott volna a vád.

A minap azonban elkövette Szelléné azt a bűnt, hogy a maga és két gyermeke számára külföldi utlevelet kért, amiből azt a nyakatekert okoskodást hámozták ki az ügyészségen, hogy Szelléné szökni akar. Ezek teltek el a hamis bukás óta, Szelléné időközben nem egyszer

volt távol Aradtól hosszú ideig, járt fürdőhelyekre, és egyéb messze vidékekre, ha szökni akart volna, megtehetette volna százszor is. Most aztán, hogy utlevelet kért, amivel esetleg legitimálhassa magát, most kimondják rá a verdiktet, hogy szökni akart és minden további nélkül letartóztatják.

Hisz ez Azsia, ahol egyes hatósági urak szeszélyétől függ a polgárok egyéni szabadsága!

Amott egy minden kétségen fölül álló gyilkosság feldicsőítésére valóságos fénykört gyújt az ügyészség a gyilkos fejé köré; emitt pedig jelentéktelen semmiség miatt tömlöcbe vet egy anyát, mert törvényes formák mellett kísérletet tett rá, hogy gyermekeit elvigye ama légkörből, ahol csak gyalázat között hallják említeni az apjuk nevét.

Kimondjuk nyiltan: Olyan esetek ezek, melyek megrendítik a polgárság lelkében az igazságszolgáltatás iránti tisztelet és megnyugvást. Egyenest demoralizálók.

Nem tudok elképzelni alkalmasabb eszközt a törvényes rend lerombolására, mint ha egy község szemelattára történt gyilkosság után maga a törvény őre és végrehajtója oldja meg a gyilkos vértől párolgó kezén a bilincset.

Es nem ismerek megfelelőbb módot a törvény egyformán osztó szigorának kinyúlására, mint ha röviddel ez eset után ugyanaz az igazságszolgáltató forum elfogat és lezarat egy asszonyt, aki gyanussá

A veréb.

Irta: Lőrinczy György.

Fa Julist Szent Mihálykor vitte be az anyja a városba. Szolgáini, mivelhogy már betöltötte a tizenöt esztendőjét és e szerint az iskolába járását szerencsésen elkerülte. A helyszerező a Citrom-utcába kommandálta el Julist, a mérnökékhöz. Mert ugyan hol is találna annál Fa Julis jobb helyet? Amiben özvegy Fa Péterné meg is nyugodott volna, csak a bérre való alkuvás közben támadt némi különbség, amit a szép szőke mérnöknek mindjárt meg is mondott.

— Mi az az egy pengő, nagysága? Mikor a hónap olyan hosszú! Abból még ruhára, csizmára sem telik!

Csak hogy a mérnökne hamar készen volt a felelettel.

— Hát a koszt, Fa Péterné! Az ilyen egészséges fiatal leány mennyit eszik. Azt hiszi kigyelmed, hogy az semmibe sem kerül?

Végre is Fa Péterné adta be a derekát. A bucsuzasnál az illendőség kedvéért jó sort sirt ugyan, de a szakácsné megvigasztalhatta.

— Sohse buslakodjék kigyelmed, néni-asszony, Fa Péterné! Helybe van a leánya, akár holta napjáig se legyen rája gondja!

Igy maradt Fa Julis a mérnökéknél. Faközleplős arcu, csontos leány volt, olyan, mint valami nagy darab gally, amit a csallókői vadon fűzesből szakítottak le, hogy ide-

gen földbe ültessék. Hatalmas őserője megbi-közlik a síkság zord fagyával, perzselő verőfényével s az üvegház lankasztó puha melegével egyaránt. Akárhonnan otthonra lel. Fa Julisnak egy hét múlva már eszébe sem jutott az aranyosi kopár libapást. A városi örökös vásár lármája, fénye, cicomája, s a piac mulatságos pletykája, amit a cselédek mindenfelől össze-és széjjelhordanak, egyszerre magával ragadta. A konyhavilág rangbeli különbségeit észre sem vette. A természetes szakácsnék és a cifra szobalányok között olyan volt, mint az aranytollas madarak között a szegény, szürke veréb. A konyha verébe. Ugy is hívták. A pékhöz kifliért, kenyérért, a mézarszékbe husért, a fűszeres boltba rizskásáért, kávéért, cukorért járt, otthon meg surolta a padlót, söpörte a szobákat, sőt megtanulta a szőnyegek porolását is.

Már mindent megszokott. De akkor megérkezett csillogó, fagyos, vakító pompájával a karácsony. A városi karácsony, amit Julis most látott legelőször. A boltok kirakatai új meg új drágaságokkal teltek meg; arany, ezüst, drágaköves ékszerekkel, ezerszínű ruhával tarkavirágos keszkenőkkel. S mindazt úgy szedte össze a boltosok, hogy megcsiklandozzák a járókelők szemét, szívét. Mennyi álom kél ilyenkor szárnyra! Az emberek megállanak és óráhosszat bámulják a kirakatbeli elérhetetlen kincseket. Csak egy ablaküveg a távolság, mégis milyen messzire vannak! Ott ácsorgott Julis is, a bolt előtt; délután, úgy öt óra tájban. Már

az utcai lámpásokat is meggyújtották s a kirakatok sok színes sejlme, szövött virága még jobban ragyogott a gázláng és üveg sugarában. A Fa Julis szemé gyönyörű kötőn akadt meg, nem bírta róla levenni. Nagy, piros tulipán volt a kötőre varrva, körülszögve finom, fehér csipkével. A boltos hanyag ráncokba gyűrte, mintha csak véletlenül volna odacsapva, a kirakatba, holott bizonyosan ügyes kéz számító gondja rendezte azt úgy. A szegény, együgyű veréb lelkét végképpen megbabonázta, megigézte. Körülnézgette, jobbról, balról, alulról, fölülről, mialatt szüntelen arra gondolt, hogy milyen pazar boldogság volna, ha fölköthetné a csodaszép, a tulipános kötőt. S megpillantotta rajta a fölírást: ára hat korona. Attól megijedt. Sohasem volt még egyszerre életében annyi pénze s az óriási számtól egy pillanatra megszedült. De aztán mindjárt azt számolgatta, hogy három hónapi béréből megvehetné a kötőt. Tehát husvétra. A vágya ettől még makacsabb lett. Már az üvegen, mintha tükör volna, elnézgette kopott, esetlen kartonruháját, amin még meglátszott az aranyosi libapást foltja imitt-amott. Hogy illenék rája a csipkés, tulipános kötő! A veréb, aki a fácán tollért sóvárog.

Nem kellett várnia husvétig. A hat korona csakugyan véletlenül hullt alá a Fa Julis ölibe, az égtől. A vendégek edták, egy-egy koronájával Julisnak, mikor a mérnökéknél vidám mulatozással virrasztották át Szilveszter éjszakáját. Mindegyik egy koronát adott. Julis

lesz, mert a törvény előírt szabályai szerint kér a maga és gyermekei számára utlevelet.

A magyar bíró független és ítéleteiért felelősségre nem vonható.

De van a magyar vizsgálóbírónak, ügyésznek és vádtanácsnak is egy gazdája, mely rendelkezik vele, mely intézkedik és parancsol felette, melynek egyetlen kezmozdulata előtt a legmélyebb alázattal kell meghajolnia, mely kérlelhetlen szigorral kéri számon minden tévedését, botlását, szeszélyét. És ez a hatalmas ur: az Igazság.

A perosztó hatóságok e lelkiismeretes gazdája pedig nehezen fogja belátni, hogy Szelle Józsefné vétkesebb, bűnösebb Marik Jánosnál.

* *

Beck báró nyilatkozata

a magyar katonai kérdésekről.

(Beszélgetés a vezérkar főnökével.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, október 22.

A magyar nemzeti követelések kerékkötőjének fent a Burgban, a király környezetében, mindenki Beck bárót, a vezérkar főnökét tartja, a ki magas és exponált katonai állásánál fogva mindenesetre tanácsokkal látja el az uralkodót és kétségtelenül irányítja tetteit is. A bécsi lapok ugyan tagadják ezt, de mi itthon tudjuk és ezer dementi, ezer ellenkező cikk dacára sem fogunk másképp gondolkozni a vezérkar főnökének jelenben való szerepléséről.

Egyik budapesti lap munkatársának — mint nekünk táviratban jelentik — ma Bécsben alkalma nyílt a magyar katonai kérdésekről beszélgetést folytatni Beck báróval. Megkérdezte egész nyíltan tőle, van-e tudomása arról, hogy őt szelvényhosszában a magyarok ellenségének híresztelik s őt okolják a nemzeti törekvések sikertelenségeért?

Beck báró válaszolt erre a sikamlós

kérdésre, még pedig szokatlanul hosszan. Mélyen, rokonszenvesen beszélt a magyarokról, sőt még azt is felemlítette, hogy fiatal hadnagy korában minő lelkesedéssel énekelte ő a Rákóczi-indulót, meg a Hunyady-marsot. Igaz-e, nem-e, ne kérdezzük, elég, ha a magas katonai méltóság így mondotta. Utóvégre a nóta — nóta. A dalt meghozza a kedv és elmúlik már a következő pillanatban az érzelmekkel együtt. A mi azonban nyilatkozata többi részét: a rokonszenvet, meg az irántunk való jóindulato: illeti, azt megköszönjük szépen és annyit mondunk, hogy annak igaz voltáról könnyen meggyőzhet bennünket, ha fönt a Burg fényes termeiben eddigi viselkedésin egyet fordít. Még az sem kell, hogy mellettünk, jogos követelményeink mellett szószóló legyen a királynál. Elég, ha hallgat, ha bölcsen hallgat. A magyar ügynek már ezzel is nagy szolgálatot tesz, nagyobbát és jobbat, mint a beszélő gonosz tanácsadók.

Egyébként nagyon érdekes a nyilatkozat, mely főbb vonásaiban így hangzik:

Nekem — mondotta a vezérkar főnöke — a politikához semmi közöm nincs. Nem tördöm ugyan az engem igazságtalanul érintő kritikával, de azért belátom, hogy az ily híresztelések elterjedése legalább is nem használ annak a célnak, a melyet én szolgállok.

De hát mit csináljak? Talán ellennyilatkozatokat adjak ki, vagy újságháborúba keveredjem? Nem, ezt nem teszem, hanem elmondom önnek s írja meg a lapjának is, hogy a mikor Andrássy Gyula gróf miniszterelnöksége alatt a magyar honvédség felállít.sáról volt szó, én voltam megbízva a tárgyalások folytatásával. Hogy a tárgyalás milyen eredménnyel járt, arról beszélhet a honvédség kitűnő mivolta. Egyáltalán dicsőségemnek tartom, hogy a magyar honvédség mai színvonalára emelésében én nemcsak résztvettem, de egyenesen kikövetelhetem magamnak a többi részt vet. tényezők között a tekintetben a magam érdemeit is.

Nem dicsekvés okából mondom ezt, hanem annak tanuságtéte ére, hogy én nem vagyok ellensége a magyarnak, a mikor egy spe-

ciálisan magyar intézményt minden tehetséggel mindenkor támogattam.

A hadseregben szolgáló magyar tiszték közül soha senki sem tapasztalhatott részemről animozitást magá iránt, sőt a legnagyobb örömmel venném, ha a jó magyar családok gyermekeiket nagyobb mértékben adnák katonai pályára. E tekintetben jelen ékenyen segítségükre is akarunk lenni a magyarnak, hogy többen neveltethessék gyermekeiket magyar tisztékké és hogy ne higyjék, miszerint gyermekeiknek, ha tisztékké lesznek, meg kellene feledkezniök családjuk nyelvéről.

Nem is lehetne személyes ellenszenvem a magyarok iránt már politikai okokból sem, mert nekem nem hivatásom a politizálás. Ezzel nem akarom azt mondani, hogy a politikai kérdéseket nem ismerem és hogy azok személyileg nem érdekelnek. Nagyon jól tudom, hogy Magyarország és Ausztria egymásra és mindketten a trón erejére mily nagy mértékben rá vannak utalva. Gondolja ön, hogy Magyarország Ausztria nélkül megállhatna Európában? Természetes, ugyanezt lehetne Ausztriáról is kérdezni és mindkét kérdésre azzal kell válaszolni, hogy a két állam lét: deke egybe van forrva és biztosítva van a létérdeke a trón ereje által.

Akármilyen közjogi elvek uralkodjanak a két államban, tisztelettel hajlok meg mindegyik előtt, de egyetlen ember sincs, a ki tagadhasa azt, hogy érdekeink közösek. Ha pedig ezt el kell ismerni, akkor nem következik-e ebből, hogy a közös érdekeket védelmező szervezet: a hadsereg is kell, hogy egyöntetű legyen?

Nagyon tévednek önök, ha azt hiszik, hogy a német kommandóban valami magyarellenesség van. Eppen úgy nincs abban magyarellenesség, mint a hogy nincs benne a csehek és mások ellen irányuló célzat. A közös kommandó pusztán és egyedül az egyöntetűség kérdése és követelménye. Lehetne ép úgy latin, vagy volapük, amint az idők folyamán történt fejlődés következtében némétté lett.

És itt visszaemlékezem, hogy fiatal tiszt koromban jártam én is Magyarországon, a hol még akkor latin volt a közélet nyelve és ezen a nyelven érintkeztünk is. Nem voltak-e azért önök abban az időben is jó magyarok? Hiszen

alig hitt a két látó szemének, mikor a tömredék pénzt megszámlolta: nyolc koronája volt. Az öröm elvette az álmát. Bár még koromsósát volt, be sem hunyta a szemét reggelig. Szüntelenül a kötőre gondolt, alig várta, hogy megvirradjon. Futott a pékhez, a reggelihez való kifliért s utközben egy kis vargabetűvel, a boltoshoz, ahol a kirakatban ott pompázott akkor is a kötő, a tulipán, a csipke s a cédula: ára hat korona. Nem alkudott. Leszámlolta a hat koronát és föl kötötte a tarka álmot tüstént. Aztán sietett haza. Néha észrevette, hogy a katonák rája mosolyognak. Olyankor hálásan, bár félszeg önfeledtséggel simította meg a kötőt. Mintha megköszöné, hogy az kiemelte az ismeretlenség homályából, a veréb szürkességéből. Otthon elpirult, mikor a szakácsné csodálkozva nézegette meg rajta a kötőt.

— Né, a veréb! Te, Julis! Csakugyan megvetted?

— Meg. Hat korona volt. Ugy e szép, szakácsné?

A szakácsné a szeme közé nevetett.

— Te, te bolond! Hát ehez már most új ruha kellene. Más.

Julis a két koronára gondolt, ami még megvan. És nagy magabizálással biccentette meg boglyas fejét.

— Az, majd meglesz, szakácsné, az is.

És a szakácsné nem nevetett. Talán tetstett neki a leány bátorsága, vagy talán eszébe jutottak az elmúlt idők, mikor még ő is ilyen Fa Julis volt, ilyen szürke veréb, aki éppen így tervezgette az első kötőt, az első cipőt, az első ruhát. Bizonyos, hogy azontul többé nem

hívta Julist verébnek. Mintha a kötő, a piros tulipán közelebb hozta volna hozzája.

Egy hétig tartott. Akkor, valamelyik estén a mérnökék teáztak. A vizet a konyhában forralták fel, gyorsforralón, aminek a bánásmódjával Julis már ismerős volt akkor. A szakácsné bement az ebédlőbe az edényekért s Julis egyedül maradt a konyhában. A tulipános kötő rajta volt akkor is. Meggyújtotta a spirituszt és várta, mikor forr a víz s addig gyönyörködve, büszkén nézegette és simogatta a kötőt, a tulipánt, a csipkét. Egyszerre a víz zubogni kezdett a forralóban s Julis tele tüdővel ráfújt az égő spirituszra, hogy eloltsa azt. De a spiritusz nem aludt el. Azért Julis két szélről kézbe kapta a kötőjét s mintha legyező volna az, a láng felé legyintett vele. A láng akkor kicsapott a forraló alól, a mely megbillent. A lángoló szesz végigloccsant a tulipánon, amely egyszerre tüzet fogott. A kezével gyöngéden simította végig, mintha le akarná söpörni róla a tüzet. De e keze is lángba borult s Julis megijedt. Nem a fájdalomtól, azt nem is érezte. Egyetlen gondolata a kötő volt, a tulipános, a csipkés kötő és kétségbeesetten védte azt a veszedelem elől, ami fenyegette. Oda kapott és megrázta. Az égő spiritusz széjjel fröcscsent a ruhán s a leány véges-végig lángba borult. A tűz már égette a testét de a veréb csak a kötőt rázta, simogatta, gyürte, öntudatlan kapkodással, míg a lángok körülnyal dosták. Már olyan volt, mint valami eleven, lobogó fátyla. A szakácsné akkor nyitott a konyhába. Mind a két keze tele volt edénynyel, de rémületében elejtett mindent. Riadtan ordított a leányra.

— Julis! Uram teremtem! Julis! Mit csinál'sz?

Nagy konyhakést pillantott meg az asztalon. Fölkapta s a leányhoz rohant vele, hogy levágja róla az égő tulipánt. De Julis kétségbeesetten rántotta ki a kezéből.

— Ne bántsa! — kiáltott rekedten. Ne bántsa a kötőmet!

S mintha meg akarná menteni, mintha csak azt, a drága kötőt akarná menteni. befutott a szobába, miközpen a nyíló ajtó még erősebb lángra szította az égő leányt. A mérnökék rémületen ugráltak föl az asztaltól. Az aszszony sikoltva menekült ki, a mérnök pedig az abroszt, kapta le az asztalról s Julis körülcsavarta vele. Gyorsan, erőszakkal, durván. A láng aztán pár pillanat alatt elaludt s a mérnök a dívánra fektette a leányt. Aléltan, mozdulatlanul feküdt ott. A szakácsné orvosért szaladt, aki aztán leszedett a leányról minden ruhát. Nem ruha volt már az. A szoknya, a tulipános kötő, mind csupa fekete, égett rongy. S az volt a leány is. A fürdőszobában meleg fürdőt készítettek neki, abba fektették. Az ilyen égett embert csak úgy lehet gyógyítani, ha ugyan lehet. Mert az orvos nem nagyon biztatgatta a mérnökéket. Csak csóválgatta a fejét buszusan.

— Másodrendű égés, — szólt. Itt aligha van segítség.

A szép szőke mérnökén ideges borzongás futott végig. Mintha a halál suhintott volna feléje.

— Meghal? — kérdezte reszketeg hangon. Az orvos bólintott a fejével.

— Alkalmasint.

élénke emlékezem, hogy a mikor Magyarországon jártamban magyar családoknál megfordultam és a fiatal tiszt jó kedvével itt is, ott is elénekelgettem a Rákóczi-marsot és a Hunyady-indulót, azok az igazán kedves és szép magyar hölgyek mindig majdnem összecsókoltak érte. És ime, a mint csak lehetett, megtanultam magyarul is. És ha már most csak a nyelven mulik, miért hiszik felőlem, hogy tüzzel vassal elensége vagyok a magyarnak?

Nem a nyelv, hanem az érzület a döntő és a mint bennünket a kötelességtudás érzete vezet, úgy kell, hogy mindkét állam népét az egymásra utaltság érzete vezesse a kölcsönös egyetértésre és a belső békére. Egymást nem szabad félreértenünk, de kölcsönös szeretettel és bizalommal kell egymás iránt lennünk.

A válság legnehezebb napja.

Ijedelem a kilences bizottságban.

(Kinos meglepetések. — A pártok hangulata. — Apponyi minisztersége meghírsülés előtt.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, október 22

Rendkívül komoly helyzet előtt állunk. A kilences bizottság által felállított katonai program teljesen megfeneklett, a korona nem tartja azt elfogadhatónak. A szabadelvű párt pedig abban a meggyőződésben van, hogy a nemzeti követelmények tekintetében ő már egész a minimumig ment, többet a legjobb akarrattal sem engedhet kívánalmaiból. A király és a többség akarata így szembe került egymással. Ki tudná megmondani, hol végződik ez a megdöbbentően komoly, leverően kinos állapot.

Lukács László ma megjelent a kilences bizottság ülésén s annak tagjait tájékoztatta a korona felfogásáról. Ez a tájékoztatás oly lesújtó erővel hatott, hogy a

— Istenem! Dehát miért? Hiszen csak a bőr...

— Az. A bőr egyharmad része. Ennek halál a vége rendszerint, noha mi sem tudjuk, hogy miért. A szív, a tüdő, a ves, az idegek, embolia, ki tudja? Csak a vége bizonyos: a halál.

Fa Julis nem tudott arról semmit sem. Mikor a kád meleg langyos vizébe fektették, egyszerre megszűnt minden fájdalom. Lehuntya a szemét és elaludt. Körülötte csöndesen, lábujjhegyen jártak s a szakácsné odaült a kád mellé, virrasztani. Julis csak aludt. Majd egyszer, későn, mikor már éjjel is elmúlt, a veréb lassan fölnyitotta a szemét és a szakácsnéra jámult. Az megsimogatta a leány haját.

— Fáj? — kérdezte. Julis! Fáj?

A leány mosolygott.

— Nem. Nem fáj.

Aztán lehuntya a szemét megint. A kezét, összeégett, kormos kezét kinyújtotta a kádból és végighuzta a levegőben, gyöngéden, lankadtan, mintha valamit simogatna.

— A kötő... Szakácsné... A kötő... susogta.

Fakó, szeplős arccskája félre csuklott és a vállára hajolt, oldalra. A keze is lehanyatlott, mint valami fáradt verébszárny s megcsapta a vizet. Az ajaka mosolygásra húzódott s nagyot sóhajtott.

— A kötő... A kötő...

Az orvos pedig a kádra nézett s csöndesen szólt:

— Meghalt. Szegény!

bizottság nem mert határozni a pillanat behatása alatt s ülést holnapra halasztotta.

Annyi a történetek után bizonyos, hogy a válság sokkal komolyabb, mint gondolni lehet. Az is bizonyos, hogy most már sem Lukács László, sem Tisza István gróf nem vállalhatja el a kabinetalakítást, egyáltalán senki azok közül az államférfiak közül, kik a kilences bizottság ülésein, a szabadelvű párt katonai programjának megszerkesztésében részt vettek.

A mai nap híreit időrendben a következő táviratok mondják el:

Forrongás a pártokban.

A politikai pártok általános nagy aggodalommal vannak eltelve. Még a szabadelvű pártban is van egy töredék árnyalat különbség nélkül, a mely nem bizik a békés kibontakozás lehetőségében. A bizalmatlanságnak pedig az az alapja, hogy egy verzió szerint a király kijelentette volna Lukács László pénzügyminiszternek, hogy csupán formalitásokban enged, a lényegben azonban nem. Ezt a kijelentést pedig nemcsak alkotmányellenesnek tartják, hanem olyan veszedelmesnek, a melyet csak Beck vezérkari főnök találhatott ki a magyar nemzet ellen.

A szabadelvű párt egy másik része azonban más meggyőződésben van. Ezeknek az a felfogásuk, hogy csupán kisebb jelentőségű részletkérdésről van szó és hogy ezeket a kilences bizottságban elimálni lehet.

Lukács László pénzügyminiszter ma reggel nyolc órakor érkezett meg Bécsből, hogy a bizottság ülésén előterjessze a király ellenvetéseit. A régi szabadelvűek úgy vélekednek, hogy egyszerű tárgyalásról van szó a király és a szabadelvű párt között. Ezek a tárgyalások Lukács László felfogása szerint is eredményre vezethetnek. Apponyinak az nban mindenesetre engednie kell, ha aktív részt akar venni a politikában.

A szabadelvű klubban Ábrányi Kornél ma egy indítványt vetett fel, a melyet a következő formulába foglalt: Ne törtenjék póthatározat, sem képviselőházi kormánynyilatkozat, hanem Lukács László javasolja a királynak, hogy tegyen a király maga olyan kijelentést, mely szerint minden törvény, tehát a kiegyezési törvény is ugyanazon törvényhozási tényezők által módosítható és megváltoztatható. Ez ugyan önként értendő és az alkotmányosság alapfogalmát foglalja magában, mégis ha a király teszi ezt a kijelentést, elveszi az élet a chlopyi hadiparancsnak, a mely közjogunkba ütközik.

A formulát nem fogadták valami nagy megnyugvással, ezt a valósághoz hiven meg kell jegyeznünk, mert inkább szeretnék, hogy a kilences bizottság tudna békés megállapodásra jutni.

A függetlenségi párt okvetlenül összehívhatja a képviselőházat és már körözi az összehívó kérvényt aláírás céljából.

A szabadelvű táborból.

A szabadelvű párt nagy termét ma délben szokatlanul hangos vita töltötte be. Az oldal-szobákban is összecsoportosulva tárgyalták a képviselők a legújabb fordulatot. A hangulat izgatott, forró volt. A kilences bizottság tagjai közül csupán csak Szentiványi Árpád volt je-

len. Köréje csoportosultak a volt nemzeti párt tagjai.

Egyik képviselő azt mondta, hogy ha arról van szó, hogy a két fél: a király és szabadelvű párt közül valakinek engednie kell, akkor csak arra kell utalni, hogy a katonai program már igazán a kívánalmak legalsó határán áll. Aluról nem lehet most már szó, csak megértésről. Ez a felfogás nagyon tetszett a képviselőknek.

Dániel Gábor, Felitesch Arthur br., Papp Géza és az ószabadelvűek még többen egy másik csoportban kárhoztatták a végnélküli huza-vonát, a bécsi körök tájékozatlanságát s makacsságát. Valaki ezt mondta:

— A hadseregnek tilos a politika, de ha a hadsereg feje, a vezérkari főnök ily tüntetően és hivatalosan is hangsúlyozott módon politizál: egész természetes, hogy a hadseregbe bevonul a politika. De egyébként is mi köze van Beck bárónak a magyar ügyekhez?

A beszélgető csoport egy más tagja, aki Bécsben járt, hogy ott érintkezzék Lukács Lászlóval és Khuen-Héderváry gróffal, elmondta, hogy a magyar miniszterek nagyon panaszkodtak odafent a miatt, hogy a kikkel csak érintkezniük kell, azok feltűnő módon felreismérik a magyar helyzetet. Az udvarnál csak a bécsi lapokat olvassák és Körber gondoskodott arról, hogy ezek az újságok soha az igazat fel ne tárják, ami annál könnyebben megy, mert a bécsi lapok tele vannak magyargyűlölettel.

Apponyi és Lukács.

Apponyi Albert gróf állítólag kijelentette, hogy ha elvi dolgokban is lényeges eltérések vannak a király és a kilences bizottság, illetve a szabadelvű párt programja között, fenntartja eddigi álláspontját, de nem lép ki a szabadelvű pártból. A mi körülbelül azt jelenti, hogy Apponyi ez esetben nem reflektál a miniszteri tárcára.

Apponyi miniszterségét illetőleg nagyon érdekes hírt közöl ma az E—s, ám-bár ő maga is megjegyzi, hogy ezt a hírt egy eddig be nem bizonyosodott, de nem valószínűtlen verziónak tartja. A hír így szól:

A király és a kilences bizottság álláspontja között tulajdonképpen nincs semmi lényeges eltérés, de Lukács László miniszterelnökké való kinevezése elé merültek föl váratlan akadályok. Ezek az akadályok pedig abban kulminálnak, hogy Lukács László állítólag kötelező ígéretet tett gróf Apponyi Albertnek, hogy az esetleges Lukács kabinetben neki juttatja a belügyminiszteri tárcát.

Tudvalevő, hogy a szabadelvű párt kilences bizottságában Lukács László simította el a bizottság tagjainak egymástól nagyon is eltérő álláspontjai között az ellentéteket, még pedig úgy, hogy Apponyit igyekezett engedékenységre bírni. Ezt el is érte a főntebb említett ígérettel és így történt, hogy a bizottság egyhangulag állapodott meg a program egyes pontjaira nézve, ami pedig még huszonnégy órával előbb szinte kizártnak látszott.

De most az udvari körök mindenáron el akarják kerülni, hogy Apponyi miniszter lehessen. Tartani úgy sem kell már tőle, így vélekednek odafönn, mert hiszen mindenben hozzájárult a kilences bizottság megállapodásaihoz, tehát azok alapján kénytelen lesz minden kormányt támogatni, most tehát csak azt kell megakadályozni, hogy miniszter lehessen. Minthogy pedig Lukácsot ígérete köti Apponyihoz, a király mostani elhatározása csak arra való, hogy időt nyerjenek egy más politikusknak a kabinetalakítás elvállalására való megnyerésére.

A pénteki kihallgatás, amikor Lukács újból a király elé kerül, s amikor már Körber is visszajön Bécsből, s így a döntést aligha odázhatják már tovább, válaszol arra a kérdésre is, mi igaz, mi nem ebből a verzióból.

A korona álláspontja.

A „N. Fr. Presse“ ma este előkelő budapesti forrásból a következőket jelenti:

Vezető magyar politikai körökben a helyzetet nagyon komolynak tartják. Megbízható és egybehangzó jelentések szerint a még fennforgó nehézségek ama deklarációra vonatkoznak, melylyel a szabadelvű párt katonai programját bevezetni akarják s a mely a felségjog magyarizációt tartalmazza.

A korona megmarad azon az állásponton, melynek a kiegyezés megkötői kifejezést adtak. *A törvény minden további magyarizása elől a király annál is inkább elzárkózik, mert mindenféle más interpretáció csak újabb zavarokat idézhetne elő és nem nyújtana garanciát arra nézve, hogy az obstrukciót a leszerelésre rábírnák.*

Ha a kilences bizottság ma esti ülésén még nem határozna, akkor Khuen-Héderváry gróf és Lukács László Bécsbe utazása — persze csak rövid időre — halasztást szenvedne. Mihelyt a kilences bizottság ülést tart, a két miniszter az eddigi megállapodások szerint azonnal Bécsbe utazik.

Riadalom a bizottságban.

Késő éjjel telefonálja budapesti tudósítónk:

A politikai körökben eddig még nem volt komolyabb és válságosabb nap, mint a mai. Tegnap még némi remény mutatkozott arra, hogy a korona álláspontja, melyet a kilences bizottság programjával szemben elfoglalt, csak kisebb formalitásokban tér el és biztak abban, hogy sikerülni fog a kifogásolt kifejezéseket enyhíteni, a melyek a végleges szövegben könnyen változtathatók lesznek, azonban ma este kiderült, hogy a korona kifogásai nem csupán az 1867. XII. t. c. 11. §-ába foglalt felségjogokra vonatkozik, hanem a program más pontjaival szemben is komoly aggodalmakat táplál. Így tehát a nézeteltérések nem csak a programban foglalt határozatok formájára, de tartalmára is vonatkoznak.

Hé a hír, mely közvetlenül a kilences bizottság mai ülése után lett köztudomásúvá, rendkívül lesújtó hatást gyakorolt. A meglepetés annál kinosabb, mert a mai ülés igen rövidnek ígérkezett s eleinte csak azt hitték, hogy mindössze kisebb vitatkozásról lesz szó, a miket hamarosan el is intéztek. Csakhamar kiderült azonban, hogy rendkívül nehéz helyzet állott elő, melyen a további tárgyalások aligha meg nem feneklenek.

A bizottság délután 5 órakor ült össze Szell Kálmán elnöklete alatt s jelen volt azon Lukács László is, a ki direkt azért jött le Bécsből, hogy a bizottságot a korona állásfoglalásáról informálja.

Lukács részletesen előadta a kifogásokat és aggodalmakat, melyeket a király a katonai program ellen felhozott. Ezen a bizottság annyira meg volt lepődve, hogy hirtelen felhasználta ürügyül két tag, Hieronymi és Josipovich távollétét s kimondotta, hogy e miatt e fontos kérdésekben nem foglalhat azonnal állást. Hangsúlyozták, hogy a dolgok e váratlan fordul-

latával szemben oly fontos határozatok hozandók, hogy ahhoz a bizottság minden tagjának jelenléte feltétlenül szükséges.

A kilences bizottság így holnap délelőtt 10 órakor újabb ülésre jön össze.

Mi lesz most már?

Még kinosabb lett a kilences bizottság hangulata, mikor megtudták, hogy sokkal komolyabb a helyzet, mint kezdetben hitték.

A korona kifogásai ugyanis nemcsak a kiegyezési törvény 11. §-a interpretációjára vonatkoznak, de a katonai program sok más pontjára is, úgy, hogy azt teljesen fel kellene forgatni, ha a korona kívánságaihoz képest akarnák megtenni a módosítást.

Ebbe pedig a párt tagjai semmiképp sem akarnak belemenni. E szerint tehát most az előtt a nagy és nehéz kérdés előtt állanak, mi legyen a további teendő? Mi lesz most már?

A bizottság tagjai kijelentik, hogy a helyzet rendkívül kritikus. Epp azért arra kérték a szabadelvű pártot, ne tegyen meggondolatlan lépést. Ennek következtében sokan azt hiszik, hogy a kilences bizottság holnap sem fog határozni, viszont mások hangoztatták, hogy minden további halogatás céltalan volna s így törk-szakad, holnap jobbra, vagy balra, de határozatot kell hozni.

E nézetnek adott kifejezést maga Lukács László is, a ki valószínűleg a holnapi ülés után a délután 2 órai gyorsvonattal Bécsbe utazik, hogy szombat délelőtt a királynak a kilences bizottság állásfoglalásáról referáljon.

Beláthatlan következmények.

Hogy mi lesz ez az állásfoglalás és milyen lesz a döntés, azt ma csak sejteni lehet.

Valószínű, hogy a bizottság a királynak egy vagy más megokolt kívánságát tekintetbe veszi s ennek megfelelően a program egyik vagy másik kifejezést módosítani fogja. A többség soraiban azonban kizártnak tartják, hogy az összes e programban lefektetett jogokat feladja a bizottság, mert a szabadelvű párt — általános vélemény szerint — ez esetben helyteleniténé a kilences bizottság eljárását.

Mindennek dacára remélik, hogy ezért még nem jön összeütközésre a sor a korona és a többség között. Az az álláspont — mondják — melyet a király most elfoglal, s melyet ma Lukács László körvonalazott, remélhetőleg nem lesz ultimátum, s ha azokat a követeléseket, melyeket a korona emelt, nem utasítják ridegen vissza, akkor nincs elzárva az ut, mely az egyezkedést lehetővé teszi. Bizonyára igyekezni fog a kilences bizottság valami módot találni arra, hogy az összeütközés elkerülhető legyen.

Am ha nem sikerül a korona kívánalmát a többség álláspontjával összeegyeztetni, akkor az ország oly válság elé kerül, a melynek vége és következménye beláthatlan.

Ebben az esetben teljesen lehetetlen volna új kabinetet alakítani, mert azok a kiváló államférfiak, kik ily irányban tekintetbe jöhetnének, legnagyobb részt angazsálva vannak a kilences bizottságban való résztvételük által s nem vehetnék át a kabinetalakítást, csak a kilences bizottság programja alapján. Lukács László sem jöhetne többé kombinációba, mert is kijelen-

tette, hogy csak az esetben venné át a kabinetalakítást, ha sikerül a vitás kérdéseket a korona és a nemzet közt elintézni.

Tisza István gróf is tagja a kilences bizottságnak s így ő sem jöhetne tekintetbe.

Annyi bizonyos, hogy az újabban felmerült nehézségek úgy a Lukács László, mint Tisza István gróf kabinetalakítását mód felett veszélyeztetik.

Khuen és a magyar álláspont.

A Magyar Távirati Iroda ma délután a következő cáfolatot adta ki:

Egy mai reggeli lap heves támadást intéz gróf Khuen-Héderváry ellen és avval vádolja, hogy az ő felségével való érintkezésben állásával visszaélt a magyar álláspont rovására. Miután mindazon személyiségek, kik a kibontakozási akcióban többé kevésbé részt vesznek ép az ellenkezőt tapasztalták, egyelőre nem szükséges az ezideig nyilvánosságra nem került részletek közlésével a közvélemény széles rétegeit is meggyőzni a miniszterelnök ellen irányult vádak teljes valótlanágáról.

Azon további állítás pedig, hogy gróf Khuen-Héderváryt magatartásában a kormány-párt ellen való bosszu vezeti, rágalom, melyet a leghatározottabban vissza kell utasítanunk. Az a ráfogás, hogy a miniszterelnök a többségnek az ő felfogása ellen irányuló politikai vétumát a személyes bosszu művének tekinti, mely felkeltette a bosszuvágyát, oly inferioris felfogásra vall, melylyel vitatkozni nem lehet.

Khuen-Héderváry gróf mint lemondott miniszterelnök, kinek demissziója elfogadva nincs, politikai tapintatosságból, a melyet a szabadelvű párt minden tagja teljesen méltányol, nem vesz részt közvetlenül a pártéletben, de fenn-tartotta magának, hogy azon pillanatban, melyben hivatalosan közzététetik lemondásának elfogadása, a szabadelvű párt soraiban folytatja politikai tevékenységét.

Az aradi nőipariskola reformja.

(Az iskolaszék üléséből.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, október 22.

Az aradi női ipariskola újjászervezésével foglalkoztak az iskolaszék mai ülésén. Mindenfelől felmerült az az óhaj, hogy az ipariskola gyökeres változáson menjen keresztül, s feleljen meg azon célnak, amelyért létesítették: gyakorlati, kenyérkereső pályára előkészítő intézet céljának.

Az ügy Steinitzer Lujó női ipariskolai igazgató-tanítónő nyugdíjba vonulásával került napirendre. Az igazgatónőt nyugdíjazták, s ezzel kapcsolatban Millig József iskolafelügyelő jelentette, hogy az intézet egyik tanítónői állása felesleges, miután a tanítványok száma nagyon kevés.

E jelentés hallatára Edvi-Ilés László kérdést intézett az iskolaszékhez, vajjon foglalkozt-e azzal, hogy miért megy ennyire vissza a női ipariskola. Az a nézete, hogy ennek az intézetnek szervezete elavult, s a tanterv egyáltalában nem felel meg annak a célnak, a melyért az iskolát alapították.

Millig József iskolafelügyelő: Az a meggyőződése, hogy a növendékek számának megcsappanását a felső leányiskola okozta.

Salacz Gyula: A magas tandíj az oka annak, hogy a növendékek száma olyan kevés. A tandíjat le kell szállítani, esetenként egészen elengedni, s bizonyos, hogy az intézet fel fog virágozni.

Institutoris Kálmán polgármester: Mindazoknak, akik a tandij elengedését kérték, ezt el is engedte. Nem ez az oka, hanem az, hogy a szegénysorsu leányok inkább varrodába mennek.

Edvi-Ilés László: Az az igazi ok, hogy az intézetben a luxus-munkákra fektetik a súlyt. E munkákhoz szükséges anyag oly sokba kerül, hogy a szegény leányok ferde helyzetbe jutnak. Az iskola célja a kenyérkeresetre való továbbképzés lenne. Most már vagy e célnak megfelelővé kell tenni az iskolát, vagy pedig bezűntetni.

Simay Istvánnak hasonló a nézete. Az iskolát eredeti rendeltetésének szolgálatába kell visszaállítani, s ezzel együtt a tandijat leszállítani. Indítványozza, küldjenek ki ez ügyben bizottságot.

Institutoris Kálmán polgármester: A bizottság kiküldése mellett van, de figyelembe veendőnek tartja, hogy a női ipariskola a tandijakból áll fenn.

Indítványára a bizottságba kiküldettek **Millig József** iskolafelügyelő elnöklete alatt: **Edvi-Ilés László**, **Nesnera Aladár**, **Simon Karolin**, **Simay István** és **Sófalvi György**.

A női ipariskola ügyén, valamint a más helyen megírt tanítóválasztáson kívül több kisebb jelentőségű tárgy került még napirendre az iskolaszékben.

Az aradvidéki tanítóegyesület írt, kérve, hogy helyezze hatályon kívül az iskolaszék ama határozatát, melynek értelmében a tanítók az iparos tanonciskolában való ingyenes oktatásra is kötelezhetők. Hivatkozik a kérelem arra, hogy az egész országban egyedül Arad kötelezi erre tanítóit.

A polgármester kijelentette, hogy ezt a határozatot a város közgyűlése hozta, s így az úgy oda tartozik.

Pataki Sándor tanító hasonló értelmű kérelmet intéz az iskolaszékhez, azzal, hogy neki az iparos tanoncok oktatása miatt naponta este Gájba kell kimenni.

Szilágyi György erős szavakkal festi le a fonák helyzetet, melyet az említett határozat előidézett. Pataky kérelmét pártfogolja.

Az iskolaszék elhatározta, hogy átír az iparos tanonciskola felügyelő bizottságához, hogy ha lehet, ossza be Pataky tanítási idejét másképen.

Bejelentette a gör. kel. szerb hitközség, hogy a lelkészi állást **Zsupánszki Sztankó** foglalta el, ki hivatalból tagja az iskolaszéknek.

Ezenkívül több apróbb ügyet intéztek el az ülésen, melyen jelen voltak:

Institutoris Kálmán polgármester elnök, **Avarfy Ferenc**, **Almási Pál**, **Abrai Lajos**, **Barabás Béla** dr., **Bokor Alajos**, **Bonts Aurél** iskolaszéki jegyző, **Csécsei Imre**, **Edvi-Ilés László**, **Fényes Dezso**, **Frint Lajos**, **Hegedűs László**, **Issekutz László** dr., **Kömüves József**, **Müller Károly**, **Müller Gyula**, **Magyar Ferenc**, **Millig József** iskolafelügyelő, **Marinkovits Péter**, **Neuman Adolf**, **Nagy János**, **Posgay Lajos** dr., **Péterffy Antal**, **Robitsek Agoston** dr., **Reicher Ferenc**, **Rieger Imre**, **Rosenberg Sándor** dr., **Salacz Gyula**, **Simay István**, **Simon Karolin**, **Schuszter Henrik**, **Steinhardt Mór** dr., **Szilágyi György**, **Tedeschi Viktor**, **Teleszku György**, **Walder Gyula**, **Zsupánszki Sztankó**.

TÁVIRATOK.

Olasz-francia barátkozás.

Páris, október 22. A *Matin* arról értesül, hogy az olasz király párisi látogatása több célszerű eredményre vezetett, melyek mindkét országra nézve nagy érdeklődéssel bírnak. A Franciaország és Olaszország között legtöbb, a két országot érdeklődő fontos kérdésben való egyetértés **Viktor Emanuel** király látogatása folytán valószínű és végleges alakot fog ölteni.

A marokkói fölkelés.

Konstantinápoly, október 22. Hír szerint az arabok megölték az adiri kormányzót, **Hadi basa**, az ottani 14. hadosztály parancsnoka helyére küldetett és megbízták a gyilkosok megbüntetésével.

Páris, október 22. **St. Germain** szenator közli az *Eclair* egy munkatársával, hogy arról értesült, hogy a marokkói felkelés tulajdonképeni szerzője a szultán fivére, **Mulei Mohamed** és hogy **Bu Hamara**, az állítólagos pretezens csak ezen Mulei Mohamed parancsára cselekszik.

Szellénét letartóztatták.

(Felfedezett titkos iratok.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 22.

Szenzációs letartóztatás híre futott ma délelőtt végig a város utcáin. Csalárd bukásban való bűnrészesség miatt letartóztatták **Szelle Józsefnét**, a hirhedt és szökött aradi ügyvédnek a feleségét, született **Fischer Margitot**, akiről azt hitték, hogy külföldre akar menekülni.

Szelléné neve jól ismerős. Nagy szerepet játszott többek közt abban a vesztegetési ügyben is, melynek áldozata lett **Kormos Adolf** kuriai bíró, a kinek dolgaival a legfőbb fegyelmi bíróság is foglalkozott.

A letartóztatás indokai igen homályosak s alig lehet belőlük kivenni annak szükségét, hogy Szellénét miért kellett letartóztatni. Elvégre, ha szökni akart, tehette volna régebben. Épen azért a letartóztatás általános megütközést keltett. Nincs ember s nincs jogász, akinek ne borzongatná a hátát a mai eset.

A letartóztatás tudvalevőleg egy utlevélügyből kifolyólag történt. Szelléné a városnál külföldi utlevelet kért s ezt megtudta az ügyészség. **Lehrmann Viktor** alügyész nyomban indítványt adott be a vizsgálóbíróhoz a letartóztatás iránt. A vizsgálóbíró megtagadta a letartóztatást, mire **Lehrmann** ügyész megfelebbezte ezt a határozatot a vádtanácsnak.

Ez történt tegnapelőtt. A további eseményekről tudósítónk a következőkben számol be:

A vádtanács döntése.

A vádtanács tegnap este hozott határozatában elrendelte Szelléné letartóztatását.

A vádtanács elnöke **Gallu József**, tagjai **Radány Dezső** dr. és **Szalay Béla** dr. bírák voltak. Az ügy referense **Radány** bíró volt. A vádtanács azon indokolással rendelte el a letartóztatást, hogy Szelléné az utlevél kérelmével szökési hajlamokat árult el s hogy valószínűleg férjéhez akart utazni, aki bizonyára külföldön tartózkodik.

A vádtanács határozatáról ma reggel értesítették a vizsgálóbírót. Utóbb megtudták, hogy Szelléné **Szücs F. Vilmos** bankügynök közvetítésével egy 70,000 koronás kölcsönt akart felvenni aradi ingatlanaira. Ezek az ingatlanok a **Boros Béni-tér** 3 és 4. számú házat, az előbbi egyemeletes, az utóbbi földszintes épület, hatalmas és gyönyörű, parkszerű kerttel. Ezekon kívül van Szellénének még egy külvárosi viskója. Ezek az ingatlanok azonban tul vannak terhelve adósságokkal, úgy, hogy a 70,000 koronás kölcsönre, melyet a nagyszabeni földhitelezet tényleg meg is adott, fedezet nem jut.

Szellénét tulajdonképpen nem az utlevél ügy miatt, és nem amiatt tartóztatták le, mert külföldre akart menni a férjéhez, hanem mert abban a bűnügyben, mely csalárd bukás cí-

mén folyik **Szelle József** ellen, felesége a főbűntárs. **Szelle József** tudvalevőleg a csődnitás után, 1900-ban egy **Wertheim-szekrénybe** rakott mindenféle értéktárgyat. Ezt a szekrényt **Kertész Miksa** dr. tömeggondnok elvitette és belőle különféle kényes dolgokat szedett elő. Innen kerültek ki többek közt a **Kormos Adolf** volt kuriai bíró kompromittáló levelek is.

Szelle Józsefné úgy akart a férjén segíteni, hogy azokat a váltókat, melyeket Szelléné szekrényében megtaláltak, magáénak tulajdonította, s azt állította, hogy ő adta a pénzt kölcsön. Azonkívül az ingatlanokra is rátette a kezét, úgy, hogy a tömeg ily módon megiehetősen károsodott volna.

A letartóztatás.

Délelőtt tíz órakor érkezett a rendőrséghez **Nyiró Géza** vizsgálóbírótól az elfogatási parancs, melyet, miután **Green Nándor** tb. főkapitány, a bűnügyi osztály vezetője beteg, **Szeczkovszky** **Teofil** rendőrtisztnek kézbesítettek.

Az elfogatási parancs szövege a következő:

Elfogató parancs.

Szelle Józsefné szül. **Fischer Margit** aradi lakos, aki ellen csalárd bukás büntette miatt vizsgálat van folyamatban, s aki ellen az aradi kir. törvényszék vádtanácsának 91811/908. bftó. számú végzésével a vizsgálati fogság elrendeltetett, haladéktalanul letartóztatandó és alólított vizsgálóbíró elé állítandó.

Ezen végzés ellen felfolyamodásnak van helye. Arad, 1908. október hó 22-én.

Nyiró Géza,

kir. törv. vizsgálóbíró.

Szeczkovszky két detektívet vett magához, s elment velük Szelléné **Boros Béni-tér** 4. szám alatti lakására. A házban éppen takarítottak ebben az időben.

A rendőrtiszt elmondta Szellénének jövetele célját, kihirdette előtte az elfogatási parancsot, s ennek egy példányát kézbesítette. Kijelentette, hogy letartóztatja és követésére szólította fel.

Szelléné nagyon meglepődött és elhalványulva kérdezte:

— Miért akar letartóztatni? Nekem állandó lakásom van!

— Azért, mert szökésétől lehet tartani — válaszolta a rendőrtiszt.

— Mivel adtam okot arra a cyanura, hogy szökni akarok?

— Utlevelet kért Amerikába.

Szelléné nem adta meg magát olyan könnyen, hanem megjegyezte:

— Ez semmit sem bizonyít. Ha szökni akartam volna, nem is kértem volna utlevelet. Hiszen nő utlevél nélkül is kimehet Amerikába... De én nem akarok kimenni. Hiszen a férjem is haza fog jönni nekem sokára.

— Hol van a férje? — kérdezte a rendőrtiszt.

Szelléné, aki eddig sokat beszélt, erre elhallgatott. Miután **Szeczkovszky** bebizonyította, hogy az elfogatási parancsnak engedelmeskedni kell, belenyugodott abba, hogy letartóztassák.

Engedélyt kért, hogy előbb átöltözködhessen, amit a rendőrtiszt meg is adott. Átöltözködött, s jelentette, hogy kész az indulásra. Kérte, hogy ne hozassanak kocsit, mert ez feltűnést keltene. Így azután gyalog mentek át a törvényszéki palotába. Szelléné a rendőrtiszt mellett haladt, a detektívek pedig távolabbról követték őket.

Utközben érzékeny hangon beszélgetett Szelléné.

— Tudtam, hogy valami baj lesz — mondta. — Nagyon rossz előérzetem volt. Az

éjjel nem is tudtam aludni. Almomban egyre sirtam, úgy, hogy azután felköltöztek.

Nagy kijelentéssel zárta be a beszélgetést a törvényszéki palota előtt.

— A megváltó csak egyszer szenvedett, de én háromszázhatvanöttször ebben az esztendőben . . .

Erre azután beléptek Nyírő Géza vizsgálóbíró szobájába, hol Szecepkovszky átadta Szellénét. Itt újból tiltakozott a letartóztatás ellen. Kijelentette, hogy nem akar megszökni, s hivatkozott arra, hogy háza, berendezett lakása van, amit nem hagyja itt.

Nyírő vizsgálóbíró tudatta vele, hogy a tiltakozás mit sem használ. Azután kitanította jogára, mely szerint felfolyamodással élhet a letartóztatás ellen.

— *Nem akarok felelősséget vállalni* — mondta elkeseredetten Szelléné.

Azonban mégis védőügyvédet kért. Péterffy Antalt és Szabó Károlyt nevezte meg, s mikor a vizsgálóbíró tudatta vele, hogy csak egy ügyvédje lehet, Péterffy-t jelentette be.

A felelősség.

Péterffy Antal ügyvéd a letartóztatást elrendelő határozat ellen nyomban felelősséget adott be a nagyváradi kir. ítélőtábla vádtanácsához.

A felelősség hosszasan és körülményesen cáfolgatja a vádtanácsi végzés indokait. Kiterjeszkedik a kölcsönügyekre is, és azt állítja, hogy Szelléné nem új kölcsönt vett fel, hanem a régi és már meglevő kölcsönt konvertálta. Hivatkozik arra, hogy Szellénének kétszáz ezer koronát érő ingatlanai vannak s ezekre 70,000 koronát akar felvenni. Hogy mennyire szükség van a pénzre, ezt mutatja azon körülmény, hogy a nyáron csak *illeték és adó címén 12,000 koronát fizetett ki*, amit nem tett volna, ha szökni akart volna. Elmondja továbbá, hogy Szelléné a nyáron is hosszabb ideig volt fürdőn s ha akarta volna, megszökhetett volna bátran. Az utlevelet sem azért kérte, hogy megszökjön, mert akik szökni akarnak, nem folyamodnak utlevélért, csupán a Rivierára akart menni, hogy teljesen tönkretett idegét felfrissítse.

A felelősség folytán az összes iratok a nagyváradi táblához mehetnek fel. Akár kiereszti a tábla Szellénét, akár nem, legkevesebb öt napot mégis csak kell ülnie a fogházban.

A házkutatás.

A letartóztatással kapcsolatosan egy másik, szintén érdekes esemény folyt le ma délután Szelléné házában.

Kertész Miksa dr. ügyvéd, a Szelle-fele csőd tömeggondnoka rendkívül ügyes fogással gazdagította ismét a Szelle-csődben eddig is elért sikereit.

Megirtuk annak idején, hogy a múlt év folyamán a Szelle-ház kertjében két hatalmas ládát találtak elásva, melyekbe Szelle ügyvédi irodájának aktái voltak elcsomagolva. Ezekben az aktákban rendkívül sok érték van elrejtve.

A még nem perelt ügyvédi perköltségek és sok olyan követelés, melyeket Szelle csendesebb időben, bűnügyeinek lebonyolítása után akart értékesíteni, ezekben az aktákban vannak. Ezeket az aktákat Kertész Miksa dr. már régóta szerette volna a csődtömeg számára megszerezni, hogy a hitelezőinek ily módon is nagyobb kvótát juttasson követeléseikre. A múlt évben át is nézték az aktákat *Lehrmann* Viktor alügyész és *Grein* Nándor tb. főkapitány, de tisztán csak bűnügyi szempontból. A rövid ideig tartó vizsgálat semmi pozitív eredményre nem vezetett. Most azonban újból szük-

ségessé vált az akták beszerzése, mert attól lehetett tartani, hogy más kezekbe kerülve, elkallódnak. Kertész dr. azért pótleltározást kért a törvényszéktől, a mit a következő határozatban meg is kapott:

Sürgős kérvénye dr. Kertész Miksa aradi ügyvéd, mint vb. Szelle József csődtömeggondnokának pótleltározás elrendelése iránt.

Végzés.

Ezen kérvény folytán a pótleltározás elrendeltetik s annak tömeggondnok közbenjöttével leendő fogatosítása végett *Török Dénes* bírói végrehajtó kiküldetik.

Kelt Aradon, 1903. évi október hó 22-ik napján.

Ez a pótleltározás olyan érvényű, mint a házkutatás. A tömeggondnok jogot nyert arra, hogy Szelle Józsefné házában lefoglalhassa és leltárba vehesse mindazt, ami Szelle József tulajdonát képezi. A tömeggondnok, Kertész dr. egyelőre csak azokat az iratokat akarta megkeríteni, a melyeket Szelléné erőszakkal viszatartott.

A leszögezett kincs.

Kertész Miksa délután négy órakor *Török Dénes* végrehajtóval és *Kiss Gyula* bírósági becsüssel megjelent Szellénének a Boros Béni-téren levő háza előtt. Az ajtót azonban zárva találták. At akartak menni a másik, szomszédos ház udvaráról, melyből ajtó nyílik a Szelléné kertjébe. De ez az ajtó szintén el volt rezszelve. Kertész dr. lakatost hivatott és feltörte a kaput.

Az udvarra érve, eleinte senkit sem találtak. Később egy kis cselédleány jelentkezett, aki ijedve bujt vissza a pincelakásába a bizottság láttára.

Kertész dr. előbb a faskamarákat és az épület hátsó részében levő pincét kutattatta át, de ott nem találtak mást, mint azokat az üres ládákat, melyekben a keresett iratok valaha voltak. Hogy hová lettek, senki sem tudta.

Az eredménytelen kutatás után betértek a lakásba, hogy innen a padlásra menjenek tovább kutatni. A padlás-feljáró mellett észrevettek egy rejtett ajtót, amely be volt zárva. Mikor ezt felnyitották, csalódva látták, hogy az nem más, mint egy ruhatár. A falon körös-körül fogasok voltak, azon a legkülönbözőbb női ruhák.

Kertész dr. megkérdezte, hogy mi volt ez a helyiség ezelőtt? Valaki azt felelte, hogy lejárát volt a földalatti konyhába. Itt hozták fel az ételt az ebédlőbe. Ez gyanút keltett. Kertész dr. megkopogtatta a padlót, mely nem olyan hangot adott, mintha üres volna. A tömeggondnok kíséreltképpen egy deszkát felfeszítettet a lakatossal. A deszka alatt lim-lom volt. Mikor a lakatos megnézte, azt mondta:

— Nincs itt semmi, csak papiros!

Egyéb sem kellett a bizottságnak. Rögtön felfeszítették az egész padlót és most már szépen ki lehetett venni, hogy ott, abban a pincegátdorban iratsomók vannak. Felszedtek egynehányat. Alatta ismét csak faszcikulusok voltak. Két ember szedte ki a mély lejárattól a hatalmasnál hatalmasabb iratsomókat, a melyek egy szomszéd szobában kiterítve, egész hegyet alkottak. Az iratok kiszedése több mint egy órát vett igénybe.

Ezekben a porlepte, mely ette aktákban sok dráma van eltemetve, szegény, megszorult emberek, akik Szelléhez fordultak ügyvédi segélyért, vagyonukat ide temették el. Szelle a kienseit az utolsó párná-

tól is megfosztotta, s ha valaki a körmei közé került, azt a végletekig kiszipolyozta. Ezek az iratok óriási tananyagot szolgáltatnak fiskális-fogásokról, szegény emberek becsapásáról. Ezenkívül nagy értéket képviselnek.

Ma még hozzávetőleg sem lehet kiszámítani, hogy mennyi követelés van itt eldugva. Lehet tizezer korona, lehet száz-ezer is. Annyi bizonyos, hogy érdekes akták, és nem lehetetlen, hogy ezekből is egy olyan *országos szenzáció* kerekedik, a milyen a *Kormos Adolf* kuriai bíróságot volt.

Az elsikkasztott rézágak.

Mikor végére jártak az iratsomóknak, az egyik ember, ki az iratokat feladogatta, a pincegátdor alján egy vászonba burkolt furcsa alkotmányt vett észre. Rögtön jelentette, hogy van ott még valami, amit most vett észre. Mikor a bizottság tagjai megnézték, észrevették, hogy az a furcsa valami jól beburkolt rézágának az állványai.

Rögtön lefoglalták, mert ez a két rézág, mely Szelle József tulajdonát képezi, már egyszer le volt foglalva.

Két évvel ezelőtt, mikor Szelle Aradról megszökött, leltárba foglalta a tömeggondnok mindazokat az lugóságokat, a melyek Szelle tulajdonát képezték. A tiz szobára való butor között volt két elegáns, masszív rézág is, melyeket a tömeggondnok a többi lefoglalt butorral együtt el akart árvereztetni. Mikor azonban elvitette a butorokat a Szelle lakásáról, a két rézágynak már hült helye volt. Senki sem tudta, hogy merre tűntek el.

A ma megtalált két rézág azonos avval a két ágygyal, a melyet annak idején a lefoglalt butorokból valaki elsikkasztott.

Érdekes, hogy ezzel a mai felfedezéssel ismét szaporodott a Szelléné bűnügyeinek a száma. A zártörést más nem követhette el, mint ő, mert Szelléné azon a cimen tartotta vissza a két értékes butordarabot, hogy azokat ajándékba kapta.

Sikkasztás miatt meg fog most indulni az eljárás Szelléné ellen, mihelyt a tömeggondnok megteszi jelentését a csődbírósághoz.

A pótleltározás.

A mai siker egyuttal hatalmas munkát rótt a tömeggondnokra. At kell néznie lelkiismeretesen azt a temérdek aktacsomót, melyet három nagy, másfélméter széles és magas ládában szállítottak el a Szelle-ház udvaráról. Azokat az aktacsomókat, a melyekben valami érvényesíthető követelés lesz, leltárba veszi és azután *per* indít a követelések behajtása céljából.

Ez a munka el fog tartani telén két hónapig is. Ezzel természetesen új fordulatot nyert a Szelle József csődügye, s nem lehetetlen, hogy valami újabb bűnügy is fog a nyakába szakadni.

Mikor annak idején a *Wertheim-kasszákól* annyi mindenféle előkerült, a hitelezők ügye is sokat nyert. Valószínűleg most is úgy áll a dolog. Mert annyi bizonyos, hogy az iratok a Szelle-párna nézve sok értéket képviselhetnek, különben nem szögezték volna le oly óvatosan és nem rejtették volna el a kutató szemek elől.

Szelléné a fogházban

Szelléné a fogházban is nagy igényeket támasztott az élet iránt. Pedig közönséges rabcellába tették, olyanba, a milyent a többi delikvens is kap. Sőt a rabtábla sem maradt el.

Krivány János, aki mellékfoglalkozásként gyönyörű szépirással fel szokta írni a táblákra a

rabok nevelt, ma munkát kapott. Az uri fogoly újságokat nem igen olvashat, de az újabb és újabb táblafelírásokból annyit mégis megtudhat, hogy kik kerülnek mellé a fogházba. Meg is csinálta ma az új táblát, mely így szól:

Szelle Józsefné
szül. Fischer Margit
Egy személy.
Vizsgálati fogoly.

Szellénénél ma látogatást tett egyik ügyvédje, Szabó Károly dr. Vele üzentte meg a lakására, hogy mire van szüksége.

Egy nagyvilági hölgy a fürdőre se víz többet, mint a mennyit ő kívánt be a fogházba. Ágyneműt, fehérneműt, és azt a mosdótálat, a melyet kizárólag ő használt. Ebben nem volt szabad mosakodnia senkinek, csak ő neki. Ezután az étkezés iránt intézkedett.

A lakásáról küldtek neki a fogházba a házbeliék olyan ágyneműt, a milyent csak a legelőkelőbb budoárokban lehet találni. Egy sárga dűcsessz selyemmel teljesen bevont párnát, két azsuros párnát, selyem paplant, fogport, illatos szájvizet, háromféle fésűt és annyi más mindenféle ruhaneműt küldtek be hozzá, hogy kocsin kellett a fogházba vinni.

Szelléné két gyermekéről gondoskodás történt már. Mindakettő nagybátyjuknál, Fischer orvosnál van Pozsonyban. Az idősebb fiúnak rendkívüli tehetsége van a zenéhez, s nem lehetetlen, hogy zeneművész válik belőle.

SZÍNHÁZ ES IRODALOM.

A színház műsora:

Péntek: Hoffmann meséi, opera. (Páratlan bérlet.)

Szombat: Délután: II. Rákóczi Ferenc fogsága, színmű. Este: Titok, vígjáték. (Páros bérlet.)

* Magyar dal. Egy bájos költői szépségekkel teli melodramát szerzett meg előadásra Zilahy Gyula a Népszínházról, Kerner Jenő és Herodek Sándor darabját a Magyar dalt, mely a fővárosban igen szép sikert aratott. Kerner Jenő, aki tudvalevőleg a szegedi honvédezenekar karmestere volt, rendkívül dallamos magyar zenét írt, Herodek Sándor szövegére. Alttalán a kis darab kielégíti a legkényesebb izlés művészi igényeit is és határozott nyereséget jelent az aradi színház reportoirja számára. A melodráma előadása alkalmat fog szolgáltatni arra, hogy két gyönyörű élőképet is bemutasson a színház: „Vajk keresztelését” és „Vatha lázadását”. A főbb szerepeket Gazdy Aranka, Bácsné, Sz. Karácsonyi Mariska, Németh János, Füredi, Simon, Bónis, Békés és Győre játsszák. Megjegyzendő, hogy a Magyar dal a Cigányélettel egyidejűleg, egy estén kerül bemutatásra.

* Gyimesi vadvirág. Népszínmű és üres ház, ez a két dolog úgy összetartozik a mi színházunknál, mint a só a főtt étellel. Sem kísérletezni, sem kitarítani nem lehet itt, Aradon nincs közönség a vászonra festett s mechanikailag lejátszó falusi jelenetekhez. A népszínmű kora — százegegyedszer konstatáljuk — lejárt, különösen hétköznapokon. Az új irány, melynek utmutatójával jelenleg Gárdonyi „Bor”-át lehet tekintenünk, nem fejlődik, sem ennek, sem más népiéletből vett igazabb színpadi mintáknak nyomán. Teljesnek mondhatni itt a stagnációt a legelsőrendű előadások mellett is, olyan népszínműbe termett színpadi tehetségek mellett is, mint amilyenek Karácsonyi Mariska és Békésy Gyula. Évvel egyuttal jeleztük azt is, a mit az előadás e két szereplőjéről mondani akarunk. Hozzájuk csatlakozik még Polgár Sándor, aki a részeges harangozó

szerepében régóta sokkal több, mint jó. Alttalán az összes szereplők között csak Simon Jenő volt az, a ki nem tudta bele találni a darab szellemébe. — Annyi drámai erővel és hanggal, amennyit a társulat fiatal szerelmes színésze színpadra hozott, egy tucat Shakspeare-szerepet el lehetett volna játszani. Ugy gesztikulált és úgy szavalt, mint egy „ur”. Ilyenformán az organumán kívül semmi egyéb színpadi tulajdonságáról jót nem mondhatunk. (a.)

* Komlóssy Ilonka szerződtetése. Egyik fővárosi laptársunk írja: Két vidéki nagy város közönsége vetélykedik egymással Komlóssy Ilonkára. A naivát a jövő virágvasárnapról Zilahy Gyula Aradra szerződtette, s hogy minél erősebben magához láncolja, 500 forint bántéppénzt kötött ki. Pécsen az elpártolásnak hírére nagy lett a felháborodás. Komlóssy Ilonka, látván e meghatározó rokonszenvet, gondolkodóba esett és meglehet, hogy nem is hagyja el hűségét közönségét, melynek körében gyűjtést indítottak meg a vinkulum előteremtésére.

* Hoffmann meséi. Allig van partitúrája az operairodalomnak, mely akkora feladatot róna az énekesnőre, mint a Hoffmann meséi hármastői főszerepe. Ezt a rendkívül nehéz és fárasztó, a nagy zenei tudást igénylő szerepet fogja Zilahyné S. Vilma asszony elénekelni, minden kihagyás nélkül, pénteken este. Kivüle Aradon még csak Szoyer Ilonka mutatta be ezt a kiváló művészi kvalitásokat föltételező alakítást, a holnap előadás tehát annál inkább is érdekes lesz, mert a közönségnek alkalmat lesz összehasonlításokat tenni. Hoffmann Bejczy, a hármastői szerepet Békésy adja.

* A szombati előadások. Folyó hó 24 én, szombaton, két előadás is lesz az aradi színházban. Délután az ifjuság számára előadják II. Rákóczi Ferenc fogságát, amelyet megelőzőleg Kara Győző tanár beszél Rákóczi történelmi alakjáról. Este a nagy hatást aratott Titok megy, ugyanabban a fényes szereposztásban, amellyel a bemutatón színpadra került.

Az aradi püspök ünneplői.

(Epiloga templomszenteléshez.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 22.

Ismeretes az a nemzetiségi tüntetés, mely Nagyszentmiklóson történt még szeptember hónapban, mikor Pap I. János aradi gör. kel. román püspök ott templomot szentelt. A románok román nemzeti színekkel díszített diadalkapukat állítottak s ilyen színű kokárdákat viseltek. Hadfy Károly főszolgabíró akkor a tüntetés rendezőit: Opreán Nesztor ügyvédet, Opreán Terencián és Popovics János román lelkészeket és Lipován Atanáz anitót két-két napi elzárásra ítélte. A kokárdás tüntetőkre pedig 10—10 korona pénzbírságot szabott.

Az elhárítottak ezért bosszút forraltak s elhatározták, hogy csinálnak külböb tüntetést, mint a minő az első volt. Szándékuk keresztülvételre hazafias magyar ünnepet választottak ki, azt a napot, melyen Rákóczi Ferenc emlékét ünnepelték a nagyszentmiklósiak.

Opreán Nesztor, a hazafiatlanságáról ismeretes ügyvéd rendezte ezt a tüntetést. Egy seereg kocsissal, béressel szövetkezett, s mintegy két-réze embert szedett össze, kik vasvillákkal, fűtykösökkel felfegyverkezve vonultak nagy titokban Opreán udvarába, s ott elrejtőzködtek.

A főszolgabíró azonban tudomást szerzett a dologról és csendőroket rendelt ki, hogy a rosszban járó románokat oszlássák szét. A leplezett emberek azt állították a csendőrok előtt, hogy őket nem támadási terv hozta, hanem a védelem. Feltették Opreán életét, s ezért helyezkedtek el készenlétbe.

Hogy mennyire hazug volt állításuk, bizonyítja, hogy a vasvillás „testőrség” tegnap letepte Bayer József gyáros házárdól a nemzetiszi-

nü lobogót és belegázolta a község háza előtti sárba. Egy román melléről pedig leszakították a magyar nemzetiszínű kokárdát.

A nagyszentmiklósi intelligens románság nagyrésze nem ért egyet Opreán üzelmeivel. A dákóromán ügyvédet különben a kaszinóból is kigolyózták hazafiatlanságáért.

Porzolt Kálmán Aradon.

(Nyilatkozat a cigány-versenyéről. — Zilahy terve. — Porzolt alapítványai. — Az aradi népkönyvtár.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 22.

Porzolt Kálmán, a Népszínház igazgatója tegnap estétől ma délig Aradon időzött. Mikor a színház nézőterén megjelent, itt is, ott is ráismertek, s nyomban feltámadt a kíváncsiság: vajjon miért jött? Nem sokat kellett gondolkodni: kitalálták, hogy a Cigányélet előadása és az ezzel kapcsolatos cigányverseny hozták ide az igazgatót, ki a Népszínházban ezzel az ötletével horribilis sikert ért el.

Akik olyan bizonyosra kitalálták látogatása célját, nagyon csalódtak. Porzolt az aradi cigányverseny rendezésébe a legkevésbé sem folyik bele, s ittléte a vidéki népkönyvtárak létesítése ügyével függött össze. Hogy az ő látásán mindenkinek a cigányverseny jutott eszébe mindemellett nagyon természetes, s éppen a pompás eszme és a közötté lévő kapcsolat vitt minket is arra, hogy Porzoltal az aradi cigányverseny apropójából beszélgetést folytassunk.

A népszínházi cigányversenyből indult ki a beszéd, s nagyon érdekesen mondta el a dologról, most a befejezés után kiforrott véleményét:

— Nagyjelentőségű, — ugymond — hogy egy tiszta operett-színházban a legnemzetibb dolognak, éppen a magyar népdalnak lehetett csinálni ilyen diadalt. Hogy a pesti nagyon elkenyézett, internacionális, sokszor majdnem cinikus publikumot hazafias lelkesedésbe, lázba lehetett hozni, azt bizonyítja, hogy a nemzeti érzés, melyet kizárólag a vidék táplál és növel, a fővárosból sincs száműzve. Más államokban mindig a főváros vezet a nemzeti érzésben. Itt van például Franciaország, hol a francia szellem mindig Párisban tört ki. Nálunk másképpen van, s másképpen történt a jelen esetben is. A vidéken táplált nemzeti érzés vonult be a fővárosi közönség szívébe. Történt pedig ez akkor, midőn Budapest két színházában: a Vig-színházban és Magyar színházban német társulatok játszottak, az Operában pedig a Wagner-ciklus folyt.

Ezután áttért a beszéd Aradra, s az itt tervbe vett vállalkozásra.

— Természetes — folytatta Porzolt — hogy Arad, mely a legnemzetibb városok egyike, nemzeti szempontból fogja fel a dolgot. Aterzi, hogy a cigányzene a magyar érzések szóhoz jutása, hogy a cigányzenében lévő motívumokhoz, melyek a szomorú századokban egyedüli megnyilatkozásai voltak a nemzeti érzésnek, história és kegyelet fűződik. Remélhető ezért, hogy a leikes publikum, mely így fogja fel a dolgot, örömmel fogadja a tervet. Zilahy Gyulát pedig dicséret illeti hazafias vállalkozásáért.

A cigányversenyéről az ennek hatása alatt tett ismeretes alapítványaira fordult a szó. Az ígért népkönyvtárakat fel fogja állítani, még pedig kisebb helyeken. A nagyobb városok népkönyvtáraival is foglalkozik e mellett Porzolt, még pedig, mint a könyvtárak és muzeumok országos tanácsának titkára. Ittléte alkalmával érdeklődött az ez ügyvel kapcsolatos v. szo-

nyokról. Legközelebb ismét lejjön, s akkor nagyobb akciót indít egy népkönyvtár létesítése iránt. *Ertekezletet hív össze*, melyre hivatalosak lesznek a hatóságok fejei, a Kölcsey-egyesület, újságírók és tanintézetek képviselői. Tudomása van arról, hogy a Kölcsey-egyesületnek, a li ceumnak, a városnak vannak könyvei, de a hiányzó népkönyvtár még sem létesül. Erős a reménye, hogy közös erővel fel lehet állítani ezt a hasznos kulturintézményt.

SPORT.

+ **Az aradi löversenyek.** Szombaton és vasárnap folynak le az idei aradi löversenyek, melyekre sok nevezés történt s így érdekmérkőzésekre van kilátás. Az első napi futamokban a félvérek gátversenyére 10, az Aradi Versenyegylet díjára 10, a családi díjra 7, a kurticai díjra 17, a hadseregi gátversenyre 17 s a hölgyek díjára 9 lovat neveztek be. Képviselve vannak többek közt Pejacsevich gr., Baich br., Schönborn gr., Kemény br., Pongrácz gr., Lip-tay, Károlyi gr., Starhemberg gr., Krause, Czárán, Foiberth s a Magyar ezredes istálló. A trinitozás a versenypályán már napok óta folyik. A részletes programot lapunk mai számában közöljük.

Három állás — százegy pályázó.

(Tanítók választása.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 22.

Aradváros iskolaszéke mai ülésének egyik tárgya választás volt. Három állást töltöttek be: két tanítónőt és egy tanítót, s erre a három helyre nem kevesebb, mint százegy pályázó jelentkezett. Ez a szokatlanul nagy szám egy kissé megdöbbentette az iskolaszék tagjait, kik a szavazás után foglalkoztak is a tömeges pályázók dolgával.

A választás meglehetősen izgalmas volt, s ezt a hangulatot már előre sejtette az iskolaszék tagjainak feltűnően nagy számban való egybegyülekezése. A szavazás közben vita is volt, amennyiben egyik iskolaszéki tag tiltakozott az ellen, hogy az iskolafelügyelő a pályázókat méltassa.

A választást *Robitzek* Ágoston dr., mint a közgazgatási bizottság kiküldötte vezette. Először a két tanítónői állásra szavaztak, még pedig közös cédulával. Erre a két állásra hatvanhárom pályázó jelentkezett.

Millig József iskolafelügyelő a pályázók névsorának felolvasása után felszólalt, s tudatta, hogy *Handel Janka* iskolájának segélyét azzal vonta meg a város, hogy majd tanítónővé választják.

Többen tiltakoztak az ellen, hogy az iskolafelügyelő bárkit is előtérbe helyezzen.

Millig József kijelenti, hogy a többi pályázó éppen úgy kandidáltak, mint az említett.

Ezután megkezdődött a szavazás. Beadtak 86 szavazólapot, azaz 72 szavazatot. Ebből kapott

Handel Janka 23

Kosztolányi Margit 22

szavazatot; továbbá *Terényi Iza* 19, *Körmives Juliska* 5, *Hanthó Jolán* 2, *Almási Ilona* 1 szavazatot. Ilyenformán *Handel Janka* és *Kosztolányi Margit* választották meg a két állásra.

Következett a tanítóválasztás. Az állásra 38 pályázó jelentkezett.

Millig József: Tudatja, hogy *Kádár Mihály* visszalépett, tekintettel azokra az érdemekre, melyekért *Lautner Mátyás* illeti meg az állás.

Edvi-Ilés László: A miniszteri utasítás értelmében az iskolafelügyelőnek nincs ajánlási joga. Mindamellett az iskolafelügyelő már má-

sodizban ajánl egy-egy pályázót, ha mindjárt burkoltan teszi is.

Falkiáltások: Ugy van!

Millig: Amit ő tesz, nem ajánlás, hanem a köteles felvilágosítás, melytől, mint a pályázók ismerője, nem zárkozhatik el.

E vita után megindult a szavazás. Beadtak 35 szavazatot, melyből kapott

Lautner Mátyás 27

szavazatot. Utána legtöbb szavazatot nyert *Mohos Ágoston*. A tanítói helyet így *Lautner Mátyás* nyerte el.

A választás után *Fényes Dezső* felszólalt. A három állásra — ugymond — százegy pályázat érkezett be. Fizikai lehetetlenség, hogy az iskolaszék ebben a tömkelegben tájékozódjék. Igaz ugyan, hogy az az uzus, hogy mindenki előre tudja kire fog szavazni. (Derűtség). Az elhatározás azonban megváltozhatik, ha meg van a megfelelő tájékozódás. Indítványozza, nyomassák máskor ki a pályázók névsorát a minősítéssel együtt, s az ülésre szóló meghívóval küldjék meg minden iskolaszéki tagnak. A hogy jelenleg megy a választás, valjuk meg, csak komédia.

Salacz Gyula: Az volt mindig!

Barabás Béla dr.: Azon célból, nehogy máskor is a pályázók ily nagy tömegével álljon az iskolaszék szemben, be kell venni a feltételekbe, hogy az aradiak előnyben részesüljenek.

Az iskolaszék elhatározta, hogy a pályázók névsorát nem küldi ugyan meg minden tagjának, hanem közszemlére teszi az iskolaszéki irodában. A helybeli pályázók előnybe helyezését pedig ezentul beleveszik a pályázati feltételekbe.

Lautner Mátyás megválasztásával megüresedett egy kiegészítő tanítói állás. Erre egyhangulag *Neidenbach Sándort* választották meg.

HIREK.

— **A Hadik huszárok Szegeden.** A közderült-ségig emelkedő meglepetést és feltűnést keltett Szegeden az elmúlt vasárnapon, hogy a vidéki küldöttségek zarándoklásának napjára két eskordon Hadikhuszárt vezényeltek Nagyikindáról Szegedre. Minthogy ilyfajta mozgósítást csak a hadtestparancsnokság rendelkezésére lehet foganatosítani, valószínű hogy a temesvári hadtestparancsnok, *Schweitzer Lajos* tábornagy olyan értesítéseket kapott Szegedről, amelynek alapján szükségesnek tartotta a lovas segédcsoport kirendelését. Hogy miért küldtek segítséget a szegedi s. honvéd huszárezrednek, holott ekkora erővel egy egész lázadó várost szét lehet kergetni, annak nem lehet más oka, minthogy a minapi utcai zavargások alkalmával a nép zajosan éltet, éltette, ölegette, dédelgette a magyar huszárt. Ezért kellett közös huszárt rendelni Szegedre. Azonban — Csallány generális tudja, hogy miért, — az idegen huszárok még ma is Szegeden tartózkodnak? A város végén barakokban rejtőzik mind a két huszár-százados. Tegnap délelőtt még bankettet rendezett a helybeli tisztikar a vendégek tiszteletére. A kikindai huszárok törhetik a fejüket rajta, ugyan mi az ördögöt keresnek ők Szegeden?

— **Uj titkos tanácsosok.** Mint Bécsből táviratozzák, a király *Belopotoczky* katonai püspököt és *Röckenzaun* osztályfőnököt titkos tanácsosokká nevezte ki.

— **A kereskedelmi iskola főigazgatója Aradon.** *Abrai Lajos*, az aradi felső kereskedelmi iskola igazgatójának harminc évss tanári jubileumára a rendező bizottság meghívta a hazai kereskedelmi iskolák igazgatóit s magát a főigazgatót is. Eddig *Schack Béla dr.*, a kereske-

delmi iskolák főigazgatója, *Seuppán Vilmos*, a budapesti kereskedelmi akadémia igazgatója, továbbá a szegedi és lippai felső kereskedelmi iskolák igazgatói tudatták, hogy a f. hó 25-én tartandó jubileumra Aradra jönnek.

— **Az első dér.** A tél beköszöntésének előhírnöke: a fehéren csillogó dér ma hajnalban megjelent a háztetőkön, zuzmarát hintett a kopaszodó fágákra és a távirda meg telefonhuzalokat bevonta a természet galvanizált ezüstjével. Most már bele kell nyugodni: a tél csakugyan a küszöbön türelmetlenkedik. Hideg is van, úgy, hogy a levegő már kezdi azt a téli világitását fölvenni. A tárgyak körvonalai a hideg alkonyatban sokkal élesebbek; az árnyékok és a megvilágított felületek ellentéte sokkal szembeötlőbb, mint a nyár fülledt és izzó portengerével minden képet elmosó levegőjében. És késő alkonyaton, úgy öt óra után, mikor a korán kigyuló villamos lámpák kékes fénye elvegyül az álomra készülő égboltozat sötétlila silhouettjében, megelevenedik az *Andrássy-tér* korzója és a villamos lámpák fényében le-fel hullámszik a rohamosan fejlődő téli korzó közönsége.

— **Egyházfelügyelő választás.** A megyes-egyházai ág. hitv. ev. egyházközség legutóbb tartott közgyűlésében *Korosy László* csabai főjegyzőt választotta meg felügyelőjének.

— **Tartalékos tisztek figyelmébe.** Az ezidei tiszti szemle november hó 4-én a várbeli tiszti kaszinó nagytermében ó. e. 9 órakor tartatik meg. Betekintés végett előmutatandók: az utolsó kinevezési okmány, az ajánlati lap és egy. a nyolcadik és kilencedik rovatban hatóságilag igazolt személyi tudósítvány. Öltözet, disz, köpenyben. A honvéd tartalékos tiszteknek szemle végett Lugosra kell utazniok.

— **Megsebesített királyi közjegyző.** Az utóbbi időben gyakran megtörtént, hogy a Szeged felé robogó vonatokra valaki fegyverből rálőtt, legutóbb, néhány hét előtt, a budapesti gyorsvonalat étközökocsijára intéztek lövést, de szerencsére embert nem talált a golyó. Most ismét ugyanolyan dolog történt, azzal a különbséggel, hogy ez alkalommal egy ember sebesült meg súlyosan a lövés következtében. Tegnap a szeged-szabadkai vonatra lőttek ismeretlen egyének s egy, a vonaton utazó közjegyző megsebesült a támadás miatt. A lövést ama személyvonat ellen irányították, mely Szabadka és Szeged között közlekedik és Szegeden van délelőtt 10 óra 46 perckor. Amint a vonat a Szeged-rokusi állomáshoz beérkezett az egyik kalauz jelentést tett az ügyeletes tisztviselőnek, hogy a vonat ellen közvetlen Rószke állomás előtt, fegyveres támadást intéztek. Ismeretlen tettesek fegyverből a vonatra lőttek és az egyik elsőosztályú kocsit két ablakát furta keresztül a golyó. Az ablakok csörömpölve hullottak a kocsit belsejébe. Több üvegszilánk ekközben súlyosan megsértette a kocsiban levő *Flatt Viktor dr.* volt főispán, szabadkai királyi közjegyző kezét. A megsérült ember zsebkezdőjével bekötözte sebeit s mielőtt Szegedre érkezett, orvoshoz fordult segélyért. — Az ügyeletes tisztviselő nyomban jelentést tett az esetről a szegedi rendőrségnek, mely széleskörű nyomozást indított a tettesek előkerítése érdekében.

— **Halálozás.** *Abfall Ferenc* földbirtokos, Aradmegye örvényhatósági bizottságának tagja, a Pankotai Népbank r. szvenytársulat igazgatója, élete 41-ik évében Pankotán elhunyt.

— **Gyilkos tanító.** A temesmegyei Sustra községből jelentik az alábbi hajmeresztő esetet: *Pompéji György* sustrai gör.-kel. román plébános tegnap tíz éves fiacskáját, *Kájuszt* elküldte *Torero Miklós* tanítóhoz a hivatalos lapért. A tanító odaadta a fiúnak a kívánt lapot, időközben azonban meggondolta magát, utána kiáltott és visszakérte tőle az újságot. A fiu nem hallotta már a tanító szavait és vígan tovább futott hazafelé. Ez annyira dühbe

hozta a tanítót, hogy az ablakon át a *fiu után löti és a szerencsétlen gyermeket hátra találta.* A fiu sebe életveszélyes. A tanító ellen szigorú vizsgálatot indítottak meg.

— **Az aradi Kossuth szoborra.** Az aradi kir. főgymnázium kebelében fennálló Petöfi-önképzőkör az okt. 6-iki koszoru költségeinek fedezésére a tanulók közt indított gyűjtésből fennmaradt *tizenhárom* koronát az aradi Kossuth-szobor javára szánta. Az összeget szerkesztőségünkbe küldötték s mi azt rendezési helyére fogjuk juttatni.

— **Aki a királynak üzletet ajánl.** Furcsa tartalma levél érkezett vissza ma Bécsből a kabinetirodából. A levélbe, amelybe egy folya- modvány volt csatolva, egy *Eifersberger* Illés nevű budapesti ember, akinek foglalkozása nincs kitüntetve, azzal a kéréssel fordul ö Fel- sége a király jó szívéhez, hogy adjon neki köl- csön 30 évre 10 000 koronát, amely összegre neki szüksége van egy vállalathoz. A folya- modványban elmondja, hogy reális vállalathoz kell neki a pénz. Fejtegeti aztán, hogy mennyi haszon lenne belőle. Ot év alatt ötvenezer fo- rint lenne belőle, amiből nagyon szívesen át- engedne 40 százalékot magas hitelezője ré- sére.

— Nem kapok sehol sem pénzt a rossz üzleti viszonyok miatt, pedig hát igazán vagyont tudnék szerezni mostan Fühöz-fához mentem pénzért, de senki sem ad és ha akadna is va- laki, akkor is félnem kellene, hogy a haszon nagyobb részét az vinné el!

Igy ir többek között a furcsa ember, a ki végül bocsánatot kér, hogy egyelőre titokban tartja az üzletét, mert hátha nem kap választ és akkor többen megtudják titkát. A jeles ur jól sejtett. A kabinetiroda válasz nélkül küldte vissza a furcsa ajánlatot és kérelmet és a mai nap folyamán kézbe szította a rendőrség kézbe- sítő hivatalától azt *Eifersberger* urnak.

— **Magyar név.** Kiskorn *Wilhelm* Tibor aradi illetőségű ugyanitteni lakos családi nevére: „Vá- mos“-ra kért átváltoztatását a belügyminiszter meg- engedte.

— **A demimonde gyilkosa — öngyilkos.** Nagy szenzációt keltett az a rablással parosult gyil- kosság, melynek áldozata *Fougère Eugénia* fel- világi hölgy volt. A gyilkost *Ladermann Cézár* személyében kinyomozta a rendőrség, s mint sürgönyzik, tegnap le is akarta tartóztatni Aix les Bainsben, a tett színhelyén. A gyilkos azon- ban abban a pillanatban, midőn a rendőrök el akarták fogni, *föbelötte magát.* Ma reggelre az- után meghalt, anélkül, hogy eszméletére tért volna.

— **A Porter-cég a Szabadságtéren** fölké- ri tisztelt vevőit, hogy szükség esetén szí- veskedjenek telefon által az árut a házba rendelni. Telefon szám 324. Különösen cipő választékot igen kényelmesen lehet házba kül- deni, mivel az áruháznak elegendő a személy- zete. Este 9 óráig van nyitva az áruház. Most hagyta el a nyomdát a legújabb cipőárjegyzék is, mely bő tájékoztatást nyújt a vásárló közön- ségnek. Az árjegyzék igen áttekinthetően van megszerkesztve a tartalom — jegyzék segé- lyével egy perc alatt szerezhet tájékozódást bárki. Érdeklődők szíveskedjenek címeiket Por- ter nagy Áruházával közölni, azonnal megkap- ják, ingyen és bérmentve az árjegyzéket. Az ingyen képek mostanában remekül sikerülnek mivel az áruház külön retusórt alkalmazott, a ké- pek gondos elkészítésére.

— **Dentolin fog-crème** a legkedveltebb fog- széplítő. 1 tubus 50 fill. Vojtek és Weisznál, Aradon.

— **T. Üzletfelelnk** szíves tudomására hozzuk, hogy *Révész Nándor* könyv- és papirkereskedő urat (Minorita-palota. — Telefon 265. szám) képvise- lőséggel ruháztuk fel, ki elfogad minden a nyom- dánakat, valamint az Aradi Közlöny kiadóhivatalát ér- deklő megbízásokat.

— **x — Az osztálysorsjáték** véghezvitele alkalmá- val a 602.000 korona nyeresemény és díj az előnyö- sen ismert *Beifeld József* bsnháza (Budapest, Ká- roly-körut 1.) által nyolc nyolcadban eladott 36037 számú sorajegyre esett. Örvendtes, hogy mind a 8 sorsjegyet szegény munkások vásárolták, kik most

egyszerre gazdag emberek lettek. I. osztályu sors- jegyek ezen szerencsés fölárusítónál már most kap- hatók.

— **x — Közismert dolog,** hogy ha jó, zamatos, finom kávét akar inni, úgy melegen ajánljuk a vi- lágkitünővé vált *Palermó* pörkölt kávét, a mely há- romféle rendkívüli nemes faju kávéból áll, ize, aro- mája páratlan finom úgy tejes, mint fekete kávénak valami fenomális jó. El ne mulassza senki megpró- bálni e valóban kitünő terméket, amely egy fél ki- lós tiszta súlyu eredeti csomagokban 2 korona 20 fillér. Friss minőségben állandóan *Dürr Gusztáv* fü- szer csemege és kávékereskedésében kapható. A városhézzal szemben. Telefon szám 118.

A hamis végrendelet.

(A kadarkuti mábobot fölmentették.)

— *Aradi Közlöny* távirati értesítése. —

Arad, október 22.

Ma döntött a budapesti kir. tábla abban az országjárta feltűnést keltett ügyben, a mely- nek hőse *Nagy Ákos* kadarkuti földbirtokos volt.

Négy éve történt, hogy *Nagy Márton* ka- darkuti többszörös milliomos találos ágyán ál- litólag szóbeli, több írásbeli végrendeletét meg- másító végrendekezést tett, a mely szerint általános örökösévé *Nagy Ákos* földbirtokost és annak fiait tette. Ezt a végrendekezést meg- támadta *Nagy Márton* egyéb rokonsága s ekkor kezdődött egy hosszú hajsza, a melynek folya- mán *Nagy Ákos* vizsgálati fogságba is he- lyezték.

A megindított vizsgálatnak, a mely elő- szőr Pécsen s később Budapesten folyt, ered- ménye az lett, hogy a már szabadlábra helye- zett *Nagy Ákos* és még vagy hat büntár- sát vád alá helyezték. A kir. törvényszék hosszú tárgyalás után büncsnek mondta ki *Nagy Ákos* a közokirathamítás és minősített lopás büntetésében, valamint a hamis tanuzásra való rábírás vétségében s ezért őt *egy évi börtönre, Poré Jánost* a hamis tanuzás vétsége miatt *három hónapi börtönre* ítélte, a többi vád- lottakat pedig felmentette.

A kir. ítélőtábla második büntető tanácsa *Herics-Tóth János* dr. elnöklete alatt *Ráth Zsigmond* előadásában mintegy tíz napig tár- gyalta ezt a bonyolódott ügyet. A vádhatósá- got *Varga Ferenc* főügyész helyettes képviselte, *Nagy Ákos* *Polónyi Géza*, *Poré* pedig *Szalay Károly* védte.

A tábla ítélete teljesen felmentő mindkét vád- lotra. Felmenti *Nagy Ákos* a közokirathamítás és lopás büntetése, valamint a hamis tanuzás vádjá alól és megsemmisíti a törvényszék íté- letét, bár indokolása szerint bizonyítéknak veszi, hogy az 1899. évi május 26 án állítólag tett szóbeli végrendekezés koholt, s illetve *Nagy Már- ton* már meg volt halva, midőn az állítólagos végrendekezés történt.

A felmentés azon alapszik, hogy a vádbeli cselekmény *nem okirathamítás* s nem hamis tanuzásra való csábítás, hanem csalás lehetne, amely miatt azonban az indítványra jogosultak panaszukat visszavonták és illetve az ez irány- ban előterjesztett indítványuk elévült. A lopás pedig bizonyítható nem volt. *Poré János* fel- mentése a btk. 224. §. értelmében következett be. A 7505 koronás bünygyi költségek a kincs- tárt illetik.

A *Finkey Pál* pécsi vizsgálóbíró ellen hi- vatalos hatalommal való visszaélés és személy- es szabadság megsértése miatt beadott felje- lentés e pörből elkülönítve, a pécsi tábla elnö- kének küldetnek át, további eljárás végett.

Varga Ferenc főügyész helyettes semmisségi panaszt jelentett be, úgy *Nagy Ákos* okiratha- mítás büntetése és hamis tanuzásra való fel- bujtás miatti felmentése, valamint *Poré János* hamis tanuzás büntetett miatti felmentése ellen.

NAPIREND.

Október 23. Péntek. Róm. kath. naptár: Kap. János. — Protestáns naptár: Kap. János. — Görög-keleti naptár (október 10.): Bulamp. — A nap kél 6 óra 16 perckor, nyugszik 4 óra 40 perckor.

Kölessy-könyvtár. Nyitva van hétfőn, szerdán és szom- baton délelőtt 11 $\frac{1}{2}$ —12 $\frac{1}{2}$ óráig; kedden, csütörtökön és pénteken délután 1 $\frac{1}{2}$ —2 $\frac{1}{2}$ óráig; vasárnap és ünnepná- pokon zárva. Helyiség: *Ereklye-múzeum* helyisége mellett úlésterem

Időjárás. A központi meteorológiai-intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjá- rás várható: Enyhe, északon elvélve csapadék, keleten éjjeli fagy.

Október 24—25. Az aradi verseny-egyesület löver- senye. — Az aradi polgári lövész-egylet és tekepálya-tár- saság záró-ünnepélye.

Október 25. Az aradi székely-otthon rendkívüli kö- gyűlése délután 3 órakor.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

— **Fizetésektelenségek.** A bécsi Creditoren- Verein a következő fizetésektelenségekről tesz je- lentést: *Rigó Teréz, Pozsony.* — *Fried Ede Kés- márk.* — *Rosenberg Mór, Grác.* — *Worsmann Dá- vid, Krakó.* — *Greif A. Bécs.* — *Schöfer András, Kolozsvár.*

Budapesti árú- és értéktájszja.

— *Az Aradi Közlöny* távirati tudósítása. —

30-12-1903, október 22.

Buzakinálát mérsékelt, vételkedv javult. Szilárd irányzat mellett 40,000 métermássa került forga- lombba, 5 fillérig drágább áron. Egyéb gabonanoműek kedvezők. Időjárás hideg.

Kisbuzsac. Változatlan.

Zárul 18 órakor:

Buza októberre	7.64 — 7.65
Buza 1904. áprillisa	7.74 — 7.75
Rozs októberre	6.28 — 6.29
Rozs 1904. áprillisa	6.56 — 6.57
Zab októberre	5.43 — 5.44
Zab 1904. áprillisa	5.55 — 5.56
Tengeri 1904. áprillisa	6.15 — 6.20
Tengeri 1904. májusra	5.38 — 5.39
Répe októberre	11.80 — 11.90

Zárul 5 órakor:

Buza októberre	7.61 — 7.62
Buza 1904. áprillisa	7.74 — 7.75
Rozs októberre	6.27 — 6.28
Rozs 1904. áprillisa	6.55 — 6.56
Zab októberre	5.43 — 5.44
Zab 1904. áprillisa	5.65 — 5.66
Tengeri 1904. áprillisa	6.15 — 6.20
Tengeri 1904. májusra	5.38 — 5.39
Répe októberre	11.80 — 11.90

Vasuti közlekedés.

— **Érvényes 1903. évi október hó 1-től.** —

ARADRÓL	ARADRA
Budapest felé indul:	Budapest felől érkezik:
Nagyváradra reggel 5.10	Személyvonat reggel 6.08
Gyorsvonat reggel 8.18	Személysz. tv. reggel 9.10
Személyvonat d. e. 11.20	Gyorsvonat délelőtt 11.51
Gyorsvonat délután 4.21	Személyvonat d. u. 3.32
Személysz. tv. d. u. 4.45	Gyorsvonat este 7.11
Személyvonat este 9.35	Szm. Szolnokról este 9.—
Erdély felé:	Erdély felől:
Személyvonat reggel 6.35	Soborsinról reggel 6.59
Gyorsvonat délután 12.11	Gyorsvonat reggel 8.08
Soborsinról délután 2.04	Személyvonat d. e. 10.50
Személyvonat d. u. 4.07	Radnáról délután 2.36
Radnáról délután 6.35	Gyorsvonat délután 4.06
Gyorsvonat este 7.18	Radnáról vas. és ün. e. 8.13
	Személyvonat este 9.05
Temesvár felé:	Temesvár felől:
Személyvonat reggel 6.15	Vegyesvonat d. e. 10.48
Személyvonat d. e. 11.56	Személyvonat d. u. 3.44
Vegyesvonat délután 3.—	Személyvonat éjjel 10.59
Szeged felé:	Szeged felől:
Személyvonat reggel 5.—	Személyvonat reggel 8.35
Vegyesvonat reggel 7.10	Vegyesvonat este 7.06
Személyvonat d. u. 4.11	Személyvonat este 10.33
Brád felé:	Brád felől:
Személyvonat reggel 6.25	Gurahonczról szm. r. 8.08
Vegyesvonat d. u. 12.06	Vegyesvonat d. e. 11.—
Gurahonczig szm. du. 4.30	Személyvonat este 6.56
	Pankotáról satv. este 9.20

Motormenetek

Arad—Városháztér és Mezőhegyes között.

Battonya felé reggel 8.04	Mezőhegyes felől reg. 6.48
Battonya felé d. u. 12.01	Battonya felől d. e. 11.30
Mezőhegyes felé este 5.29	Battonya felől d. u. 4.01

Arad—Új-Szent-Anna—Kétegyháza között.

Kétegyháza felé reg. 7.13	Kétegyháza felől d. e. 12.—
Kétegyháza felé d. u. 12.50	Kétegyháza felől d. u. 5.58

Szeszűzlet.

— Október 22. —

Mai jegyzésem: Készárú nagyban nyers szesz 118 korona, kicsinyben 117 korona; finomított szesz nagyban 118 korona, kicsinyben 120 korona hordó nélkül, per 100 liter %, beleértve 70 korona fogyasztási adót.
Bérlési molár 12⁸⁰—13[—] korona mmásánként.

VÁROS ÉS MEGYE.

A város közgyűlése.

Folytatólagos sorrendje az Arad sz. kir. város törvényhatósági bizottságának 1903. évi október hó 26-án d. u. 4 órakor tartandó rendes havi közgyűlésben tárgyalás alá kerülő ügydaraboknak:

29. A tanács előterjesztése a város által kezelt alapok évi jövedelméből kezelési díj címén egy bizonyos résznek a házipénztár javára való elszámolása tárgyában. 30. A m. kir. honvédelmi minisztérium intézvénye az Aradon építendő tüzerlaktanya tárgyában. 31. A tanács javaslata a vadak után szedendő behozatali díj tárgyában. 32. E. Illés László és társainak indítványa a cselédügyek rendezése tárgyában. 33. A polgármester jelentése, mely szerint az „Arad” nevű tengeri hajó parancsnoka sürgőnyileg értesítette, hogy a város által adományozott lobogó f. évi augusztus hó 18-án ünnepélyesen árbocra tüzetett.

IDEGENEK ARADON.

— Október 21. —

Fehér Kereszt szálloda. Guttmann Jenő kereskedő Budapest. — Bauer Albert utazó Bécs. — Majzy Vilmos utazó Zürich. — Fenyves Kálmán ellenőr Budapest. — Román Bernát utazó Bécs. — Ascher Artur utazó Bécs. — Lust Armin utazó Budapest. — Weisz Lipót utazó Temesvár. — Deutsch Henrik utazó Budapest. — Pálter Lipót utazó Brünn. — Tecsényi Pál utazó Budapest. — Strölein Henrik utazó Bécs. — Langer Zsigmond utazó Budapest. — Fekete Imre hivatalnok Budapest. — Segy Sándor hadnagy Budapest. — Komlós Gyula utazó Budapest. — Wotizky Simon utazó Bécs. — Sa'amon Dezső utazó Budapest. — Nyári Géza utazó Budapest. — Fischer Mór utazó Bécs. — Werner Lipót utazó Bécs. — Dr. Lendvai Márkus utazó Kőrösbánya. — Schwarcz Soma utazó Budapest. — Révész Vilmos utazó Budapest. — Fried Soma utazó Brünn. — Klein Herman utazó Bécs. — Antal Miklós főhadnagy Nagyvárad. — Weiner Adolf utazó Budapest. — Szűsz Pülöp utazó Bécs. — Mandl Zsigmond utazó Brassó. — Vidám Károly hivatalnok Déva. — Szeel Lipót utazó Budapest. — Prinner Izidor utazó Budapest. — Kertész Béla kereskedő Battonya.

Központi szálloda. Babics József uradalmi igazgató Zombolya. — Fischer Ernő gyárigazgató Bécsujhely. — Kohn Vilmos gyáros Szeged. — Klinger Albert vállalkozó Szeged. — Grosz Béla utazó Brassó. — Havas Tivadar könyvelő Budapest. — Papp János vasúti és hajózási főfelügyelő Budapest. — Bocsinazky Vladimir máv. titkár Budapest. — Genstenberger Emil építőmester Budapest. — Hochholtzer Károly mérnök Budapest. — Diamanstein Lajos utazó Prosnitz. — Puk József utazó Szeged. — Makay Gyula főhadnagy Marosvásárhely. — Klein József utazó Budapest. — Lederer János utazó Budapest. — Lukács Ernő főhadnagy Debrecen.

CSARNOK.

A cigány.

Irtá: Várkonyi Dezső.

Vadász ember sokszor tapasztalhatja, hogy mikor fogolycsapat kél előtte és abból egyet megszárnnyaz a lövése, a sebzett leesik, a csapat pedig három-négy felé szakadva, ugyananyira irányba menekül. Ha már most a szárnyon-sebzett madarat nem keresi azonnal, s az elszéledt csapatot nem üldözi, hanem csak egy jó negyedóra múltán kezd meg a nyomozást jó vizsgálással: azt tapasztalja, hogy az eredeti felszállás helyétől nagy távolságra ismét együtt van a szétszakadt csapat és közte van már a „gyalog” járó sebzett fogoly is.

Mi az, ami az elszéledt és sebzett oktalan vadat bizonyos helyre rövid időn ismét összegyűjti egy csapatba? Osztoke viszi-e oda, avagy a vezérmadárnak a felrobbanésakor hallatott gíregése jelzi a legközelebbi gyülekező helyet? ... Ki tudná megmondani.

Szakasztott így van a cigánnyal. Együtt operáló négy-öt tagu csapat a kegyetlen kakastollas kalapjának kellemetlen közelségében mutatkozó veszedelemre bizony sokszor hat felé is iramodik, s egy-kettőre úgy eltűnnek, mintha lobbort vetettek volna, de azért egy pár óra múlva a világtáj ellenkező részén ismét együtt van hiánytalanul az egész banda.

Avagy ha egy rajtakapott romákat kiszakít a karavánból az igazságszolgáltatás, s holmi tévedt malac, vagy bitang csikó miatt több hónapra át hűvös helyen ingyen szállással s biztos fedezettel látja el: izenetet se vált övéivel, látogatásukat se fogadhatja, a levelezés pedig ismeretlen fogalom előtte: mégis, ahogy kiszabadul a börtönből, huszonnégy órába se telik, már együtt van a sátora aljával. Pedig annak nincs rendes állomása; olyan az, mint a vadmadár, jár, kél, csatangol céltalan a szélrózsa minden irányában, s ha imitt-amott megállapodik is pihenőre, hirtelen utnak indítja ismét a bírópálca, vagy a csendőrszurony. Honnan tudja hát az a külvilágtól 8—10 hónapig légmentesen elzárt füstös legény, hogy éppen akkor, mikor ő kiszabadul, merre tanyázik az ő népe? Bizonyára sok megvan a vad ösztönből Fáraó kóbor ivadékában, de ám ezt az ösztönt hatalmasan támogatja valami, amit eddigelé kevesen ismernek, s ha bár lépten-nyomon látja is mindenki, de meg nem érti: ez a cigány jelbeszéd, vagy ha úgy tetszik: cigány-telegráf.

A kényszerítő szükség, az önvédelem és faji összetartás a Franklin Benjaminja ennek az elmés és titokzatos találmánynak, a melyre egy felvidéki szolgabíró bukkant véletlenül évekkor ezelőtt, de nemsokára reá valamiért áthajózva az újvilágba, magával vitte oda felfedezése titkát. Ő beszéli, hogy a cigánykaravánokban minden sátoraljának megvan a maga jegye, a mi nekik csak éppen olyan, mint nekünk a nemesi címer.

A vajdák jegye többnyire valami szín. (Ezek között természetesen, a piros az uralkodó.) A vajda azután adományoz a karaván egyes tagjainak valami címet, például lába rovott külföldi állású metszeseket, bizonyos számú löszört, meghatározott mennyiségű habszemet, kukoricát, tőkmagot, különös formára szabott posztó- vagy vászondarabot és az ég tudja, mi mindenféléből összekombinált ismerető jeleket.

Ezek a családi jelek, a melyeket bizonyos érdemekért osztogat a vajda. Vannak azonban általános jelek, a miket minden cigány ért és úgy olvas belőlük, mint mi a levélből. Így például minden cigány érti, hogy az utszélén egy földbeszurt háromágú fűzág középső vesszeje mutatja, hogy merre ment a banda: ha az utszéli körakáshoz közel három szalmaszálakba burkolt kavicsdarab hever, ezek közül a középső mutatja az ut irányát. Ha erre az utmutatóra fűzfaág van téve, vagy melléje van szurva, az azt jelenti, hogy a sátoraljnak egy tagja beteg; mentül több levél van a fűzfaágon, annál súlyosabb a baj; ha a betegnek karja törött, háromszor van megtörve az ág, ha a lába, akkor a törés szalmaszállal van recsavarva; ha meghalt: a fűzág vége megvan szenesítve s arra szalmaszálak kötve. Nyárfaág azt jelenti, hogy a familia megsaporodott; ha vörös fonállal van átkötve, akkor fiu, ha fehér cérnával, akkor leány az újivadék. Fenyőág lakodalmat, nyírfa a karaván egyik tagjának elfogatását jelenti. (Ilyenkor természetesen a családi jel is a mutatóra van téve.)

Ha az utmutatóhoz egy csomó kutyaszőr van kötve, akkor szaladj, dádé, mert baj van a környéken. A disznósértle jó fogást, nagy szerencsét jelent.

Mind ezek a jelek hidak mellett, keresztutakon, magánosan álló utszéli fánál s elhagyott cigánytálya-on láthatók és a cigányok közül csak annak szabad elrontani azokat, a kinek szólnak.

Még élénkebb az a táviratváltás, a mit a házfalakra szénnel írnak fel a cigányok. Ezek magyarázzák meg, egy-egy házat miért keresnek fel előszeretettel a cigányok, s hogy jövendöléskor miért talál el egyetmást pontosan a családi viszonyokról a cigányasszony. Ilyenkor bi-

zonyára ott van kívül annak a háznak falán egy szénnel rajzolt kör, mely „ajándék”-ot jelent; hét apró kör, azt mutatja, hogy ott abban a házban van eldugva a lopott pénz; egy háromszög mutatja: itt szeretik a kártyavetést és jövendömondást; két kigyó alakú vonás azt mondja, hogy a ház asszonya szeretné, ha gyermeke születnék, két egyenes vonal ennek az ellenkezőjét mutatja. Két körön belül húzott két egyenes vonal mutatja, hogy a házban egy idős férfi halt meg; egy körben két egyenes vonalból pedig azt olvassa ki az ehhez értő, hogy itt a háziasszony halt meg. Egy paragrafusforma krix krax hi detti, hogy a házban hivatalnok lakik. Ilyenforma jel: ≡ azt adja tudtul, hogy abban a házban loptak a cigányok; két csillag: ** figyelmeztető, hogy a ház lakói gyűlölik a cigányokat, hát ártani kell nekik; * jelent, hogy itt a cigányok gyanúsak. Egy † azt mutatja, hogy a házban nincs lopni való; két kereszt: †† pedig tudatja az arra tévedt romákkal, hogy a házban durva, goromba nép lakik, óvakodni kell tőle.

Számtalan ilyen és ezekhez hasonló jelből olvas és ért ez a kóbor népség és így kerüli ki sokszor azokat a kisebb-nagyobb kelemetlenségeket, a melyek a tulajdonjog rendszeres sértegetése miatt lépten-nyomon érnek. Utszélén, ha eldobott rongydarabot látsz, szalmacsutakot, üszkös fadarabot, vagy szeszélyes módon összerakott köveket, laikus szemednek föl sem tűnik az, de a cigány izenetet, figyelmeztetést, utbaigazítást ad és kap belőle.

Es erre szüksége is van ennek a kóbor, életért, szabadságért rajongó sajtáságos félvad népségnek. Már magát az egyhelyhez való rögzítést sem állja ki a természete, a fogság, a börtön levegője pedig biztosabban megöli, mint a bármilyen járványos betegség.

(Vége következik.)

Nemzeti színház.

Bérlét 23. sz.

Páratlan.

Pénteken, 1903. évi október hó 23-án:

Hoffmann meséi.

Nagy opera 4 felvonásban. Irtá: Jules Barbier. Zenéjét szerette: Jaques Offenbach.

SZEMÉLYEK:

Hoffmann, író	Bejczy Gy.	Crespel	Füredi J.
Lindorf	Békéssy Gy.	Luther	Győre Alajos.
Coppelius		Stella	Singhoffor V.
Csodaorvos	Polgár S.	Olympia	
Spalanzani		Miklós	Szilassy J.
András	Sarkadi A.	A Muzsa	
Cochentill		Fanton	
Ferenez			

Kazdote este 7 óra fél órakor.

NYILT ÉR.*

Alulírottak megtört szívvel tudják a felejthetetlen jó férj, szerető apa, sógor, rokon és számos jóbarátai nevében

ABFALL FERENC,

földbirtokos, megyei bizottsági tag és a pankotal népbank részvénytársaság igazgatójának,

folyó évi október hó 21-én d. e. 10 óra kor, életének 41-ik és boldog házasságának 19-ik évében hosszas szenvedés és az ájtatos szentségek felvétele után történt gyászos elhunytát.

A drága halott hült tetemét, folyó hó 23-án, délután 3 órakor fognak a róm. kath. szertartás szerint a helybeli sírkertben örök nyugalomra helyezni.

Az engesztelő gyászmise pedig f. hó 26-án, d. e. 9 órakor fog az egek Urának bemutatni.

Pankota, 1903. évi október hó 21-én.

Aldás és béke lengjen a drága halott porai felett!

Üzv. Abfall Ferencné szül. Schmidt Mária, neje.

Abfall Marika,
Abfall Berta,
gyermekel.

Schmidt Ferenc és neje
szül. Ausprung Emma,
sógor és sógorneje.

APRÓ HIRDETESEK.**Ügynök,**

s egyszersmind pénzbeszedő ke-
restetik. Megkeresések a lap ki-
adóhivatalába „Becsületen” jelige
alatt kéretnek. 2246

Kiadó lakás.

Forray utca 3. sz. a. házban egy
5 szobás, tiszta világos, elegáns
I. emeleti lakás, november 1-től
kiadó. Értekezhetni: Széchenyi-u.
1. sz. II. em. 15. ajtó. 2247

Intelligens fiu,

aki a középiskola 8—4 osztályát
végezte, tanulónak felvétetik In-
gusz I. és Fia könyvkereskedé-
sében. 2245

Weitzer János toll.

Doboza
2 kor. 40 fil.

Nikkelezett aczélből. 2252

Kapható: Ingusz I. és Fiaánál.

Magyar mustár

készítéséhez legfinomabb frissen
tört fehér és fekete mustármagot,
ürmös készítéséhez ürmös
keveréket ajánl Földes Kelemen
gyógyszertára, Aradon. 2249

קוקוס Kókusznövényzsír

kitűnő főzéshez, sütéshez, teljesen
pótol vaját, lúdsírt. Ötkilós pos-
tadobozzal 8 koronáért utánvétellel
bérmentve bárhová küld: Klein
Regina, Tolcsva. 2078

KINTZLER ZOLTAN

Cronometer műrás és ókszerész

Arad, Andrassy-tér 20. (Régi Arena.)

Kizárólag finom

óra és ékszer

kapható. 1631

Pontos és szolid kiszolgálás!

Nagy szakszerű javító-műhely.

Korékpár- és varrógép raktár.

Kalmár**József**

villanyműszerész

villanyos-csengő és telefon építési vállalata
felszerel

lakásokba villamos-csengőket, tele-
fonokat kisebb vagy nagyobb tá-
volságra.

Betörés ellen

biztonsági csengőket.

irodai vagy takarékpénztári helyi-
ségekben.

ARAD, Salacz Gyula-utca 2. sz.

Telefon 242. sz 2071

A levegőváltás miatti ka-
tarrhusok 2560

Rohitsi

víz használata mellett
gyorsan megszűnnek.

Úraságoktól levetett

téli és nyári ruhákat

a legmagasabb áron veszek.

Kivánatra házhoz is megyek.
Továbbá használt butorokat is ve-
szek és olcsó áron eladok. 2121

Menczer Márton

Arad, Petőfi-utca 7. sz.

**Pénzt,
sok pénzt,**

havonként 1000 koronáig kereshet
mindenki tisztességesen minden szak-
ismeret nélkül. 2026

Küldje be címét E. 936. jelige
alatt a következő címre: Annon-
cen-Abteilung des „Merkur“ Mann-
heim, Meerfeldstr.

Arad legnagyobb

óra és ékszerraktára.

DEUTSCH IZIDOR

óras és ékszerész

ARAD, TEMPLOM-UTCZA

Minorita-palota.

Alkalmi vétel és eladások.

Legnagyobb választék és legolcsóbb
bevásárlási forrás.

Ékszertárgyak,

tört arany és ezüstneműek kész-
pénzért a legmagasabb áron meg-
vétetnek vagy más új tárgyra
átcserelelnek. 1897

—Kéretik kísérletet tenni.—

Magy. kir. államvasutak igazgatósága.

41166—1908. F. IV. sz.

Hirdetmény.

Ezennel közhírré tétetik, hogy
a vasúti kocsikban és az állomási
helyiségekben elhagyott tárgyak,
u. m. bőröndök, táskák kalapok,
ruha- és fehéreneműek, botok, nap-
ernyők és esernyők stb. az alább
felsorolt állomásokon árverés alkalmával
azonnali készpénz fizetés
mellett el fognak adni:

Állomáson	1. évi október hó
Szeged	23-án d. u. 2 óra
Arad	26-án d. u. 2 óra
Debreczen	30-án d. e. 9 óra

Budapest, 1908. évi október hó.

Az igazgatóság.

(Utánnomás nem díjaztatik.)

Van szerencsénk a t. vevőközönséget értesíteni, hogy üzletünkben szenvedett **tűz-
kárunk** liquidatioja befejezést nyervén, **sérült és sértetlen árukból** álló rak-
tárunkat és pedig különösen:

czérna-vászon, asztalneműek, ruhakelmék és selymekből

álló dus választékunkat **igen olcsó** áron t. vevőink rendelkezésére bocsátjuk.

Tisztelettel

1405

ROSENBLÜH H. és TÁRSA.

Alkalmi vétel!

4 frt 34

egy finom üveg-
készlet, mely 41
darabból áll és
pedig: 12 vizes

pohár, 12 boros pohár, 6 likőr po-
hár, 1 vizes üveg, 1 boros üveg,
1 likőr üveg, 6 kompót tányér, 1
kompót tál, 1 csemege álvány, ösz-
szesen 41 drb.

Fehér porcellán tányér 10 kr.
3 frt 50. Mosdó készlet színes

5 frt 95

egy 6 személy-
nek való étel-
készlet, legfino-
mabb karlsbadi
porcellánból,
festett és aranyozott díszítéssel, mely
26 darabból áll és pedig: 6 leves
tányér, 6 lapos tányér, 6 csemege
tányér, 1 leves-tál fedéllel, 1 pecse-
nye tál, 1 főzelekes tál, 1 saláta-tál,
1 tézsa-tál, 1 cauce-tál, 1 sauco-
alja, 1 sőtartó összesen 26 darab.

darabja. Hazai gyártmányu fehér mély tányér 7 kr. darabja. Likőr készlet 6 személyre 90 kr. Függlőlámpa 4 frt 80 kr. Színes csemege készlet, mely áll: 6 tányér, 1 tálból, 1 frt 40 kr. Ugyanez üvegből: 90 kr. Évdőszközök: 1 kés, 1 villa, 1 kanál, összesen 50 kr. Különlegességek 12 szép kristály vizes pohár 70 kr. Meg nem felelő tárgyak visszavétetnek és a pénz visszaküldetik. — Valódi Auer izzótestek 30 kr. darabja.

3 frt 45

egy legfinomabb
valódi karls-
badi virágos és
aranyozott ká-
vé vagy tea készlet, mely 15 darab-
ból áll és pedig: 1 kávé vagy tea
kanna, 1 tejes kanna, 1 cukor tartó
fedéllel, 6 csésze, 6 tányér, összesen
15 darab.

SZABÓ ALBERT

üveg, porcellán, lámpa és konyhabe-
rendezési cikkek nagy raktárában

ARAD, Atzél Péter-utca I. sz.

Telefon 239.

darabja. Hazai gyártmányu fehér mély tányér 7 kr. darabja. Likőr készlet 6 személyre 90 kr. Függlőlámpa 4 frt 80 kr. Színes csemege készlet, mely áll: 6 tányér, 1 tálból, 1 frt 40 kr. Ugyanez üvegből: 90 kr. Évdőszközök: 1 kés, 1 villa, 1 kanál, összesen 50 kr. Különlegességek 12 szép kristály vizes pohár 70 kr. Meg nem felelő tárgyak visszavétetnek és a pénz visszaküldetik. — Valódi Auer izzótestek 30 kr. darabja.

2224

Van szerencsém tisztelettel tudat-
ni, hogy az őszi idényre valódi
igen szép értékes antique

PERSA ÉS SMYRNA

szőnyegek érkeztek, melyeknek
megtekintésére a műértő közön-
séget bátor vagyok meghívni és
egyben dusan felszerelt raktáro-
mat szőnyeg, függöny, ágyterítő,
paplan, matracz, gyapju-takaró,
valódi linoleum és pokróczban
ajánlani.

DOMÁN SÁNDOR

Arad, Szabadság-tér 17.